

პ ი ო ნ ე რ ი

საბავშვო ალკა ცენტრალური კომიტეტის
შტაბის მდივანი საბავშვო შუროლი

№ 1 იანვარი 1950

გამომცემლობა

„კომუნისტი“

წელიწადი XXIV

П И О Н Е Р И Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии

თხილამურებით

გამოგვიტაცეს სრიალით
სერიდან თხილამურებმა,
მოვქრით, და ღიმით გვაქეზებს
თეთრად მორთული ბუნება.

— ვინ ვის აჯობებთ, ვნახოთო, —
თითქოს მოგვესმის ხმა მისი.
ურთებს გვასხამს თოვლის ქათქათით
შემატებული ხალისი.

დაფიქრებულან სერებზე
ნაძეები ხმაგაკმენდილი,
სურთ აგვედევნონ ყმაწვილებს. —
გვაცქარენ გულდაწყვეტილი.

შარაგზა ჩვენ არ გვცირდება
და არც ბილიკებს მოვყვებით, —
მოვქრით ქარივით, და ქროლვამ
სულ დაგვიწითლა ლოყები.

ქარივით მოვქრით, გვახარებს
სივრცე ქათქათა, ნათელი.
ჩვენს უკან თეთრი მტვერივით
დგას თოვლის კორიანტელი.

გიორგი კახანიძე

140
1950/2

ნახ. პ. ვასილევისა

ლენინი

დიდი სინათლით და აზრით სავსე
დედამიწაზე მზედ მოვლენილი,
ჩვენი დიდი ცხოვრების გზაზე,
კვლავ ჩვენთან არის დიდი ლენინი.

კვლავ თავზე ადგას მისი ნათელი
ჩვენი სამშობლოს მთებს და ტრამალებს,
და კომუნისმის წმინდა სახელით
კვლავ სიმართლისთვის ბრძოლას გვავალებს.

კვლავ გზას გვინათებს მისი აზრები
და იგი მარად ჩვენთან ხშირობს...
ესმის რეკავენ კრემლის ზარები:
„გვიყვარხარ ბრძენო ადამიანო“.

და ხედავს: მისებრ სიმართლით სავსე
ფრიალება დროშა ცად ატანილი, —
და ამ დიადი ცხოვრების გზაზე
წინ მიუძღვება ხალხებს სტალინი.

გვლავ ვერხნიძე

ლენინი ცოცხლობს ჩვენს გულში

ოცდაექვსი წლის წინათ, 1924 წლის 21 იანვარს, შეწყდა კაცობრიობის უდიდესი გენიოსის — ვლადიმერ ილიას-ძე ლენინის მაჯისცემა. მაგრამ ლენინი არ მომკვდარა. ცოცხლობს და იმარჯვებს ლენინის მოძღვრება. ლენინი ცოცხლობს ხალხის გულში, მსოფლიოს ყოველს. პატიოსანი აღამაღანის გულში. ლენინი ცოცხლობს საბჭოთა ხალხის, ჩვენი ქვეყნის დიად საქმეებში.

ლენინი უყვავდვია იმიტომ, რომ მან მთელი თავისი სიცოცხლე მშრომელთა კეთილდღეობას შესწირა, კაცობრიობის უკეთეს მერმისს მოახზარა.

ლენინი უყვავდვია იმიტომ, რომ მან კაცობრიობა შეიარაღა სამყაროს გარდამქმნელი იარაღით, მშრომელთა თავისუფლებისა და ბედნიერებისათვის ბრძოლის იარაღით, გამარჯვების იარაღით. ეს იარაღია ლენინის მოძღვრება — ლენინიზმი.

კომუნისმისათვის ბრძოლაში ამ ყოველისმძლე მოძღვრებით იმარჯვებს ჩვენი ხალხი, რომელსაც წინ უძღვის ბრძენი სტალინი — დიდი ლენინის საქმის გენიალური განმგრძობი.

ლენინის დროშა ხელთ უბყრია დიდ სტალინს. ლენინ-სტალინის ამ ძლევამოსილი დროშით მიდის ჩვენი ქვეყანა გამარჯვებიდან გამარჯვებისაკენ.

ყველაფერი, რითაც მთელი ჩვენი ხალხი, ჩვენი ახალგაზრდა თაობა ხარობს და ზეიმობს, რითაც ჩვენ ბედნიერნი და კმაყოფილნი ვართ, — ლენინის დიადი ანდერძის შესრულების შედეგია.

ჩვენი ნათელი დღეები, ჩვენი საამური, ლაღი ცხოვრება, ჩვენი საყვარელი, განახლებული ქალაქები და მდიდარი, შეძლებული საყოლმეურნეო სოფლები, საბავშვო ბაგები და ბაღები, სკოლები და ინსტიტუტები, კლუბები და თეატრები, გარანტირებული სწავლისა და შრომის, დასვენებისა და გართობის უფლება, — მთელი ჩვენი ბედნიერი ცხოვრება წარმოადგენს ლენინის ანდერძის განხორციელებას.

ლენინის დიადი ანდერძის შესრულებას ჩვენ უნდა ვუმადლოდეთ ჩვენს მშობლიურ მამასა და მასწავლებელს დიდ სტალინს. მშობლიურმა სტალინმა დასლო ფიცი ამ ოცდაექვსი წლის წინათ ლენინის ცხედრის წინაშე, რომ ბოლშევიკური პარტია შეასრულებდა ყველა იმ ანდერძს, რაც ლენინმა დასტოვა. და ეს ფიცი შესრულებულია. ჩვენი ხალხი სტალინის წინამძღოლობით, ლენინის გზით მიდის კომუნისმისაკენ.

პიონერო! ის ორგანიზაცია, რომელსაც შენ ეკუთვნის — ნორჩ პიონერთა ორგანიზაცია—ატარებს ვლადიმერ ილიას-ძე ლენინის სახელს. გახსოვდეს, რომ შენ ნორჩი ლენინელი ხარ და საქმით გაამართლე ეს საპატიო სახელწოდება. ისწავლე ისე, როგორც ლენინი სწავლობდა.

„გახსოვდეთ, გიყვარდეთ, შეისწავლეთ ილინი, ჩვენი მასწავლებელი, ჩვენი ბელადი“. (სტალინი).

ლენინ-სტალინის საქმისათვის საბრძოლველად იყავით მზად!

საახალწლო ნაძვის ხესთან

დღეს ქალაქად, დაბა-სოფლად
მიწა ბრწყინავს თოვლითა,
დღეს ახალწლის მახარობლად
თოვლის პაპაც მოვიდა.

კვლავ ესტუმრა კეთილ ბავშვებს
გასართობად, საღებნად.
ნაძვის ხესთან ათამაშებს,
სწავლით ვინც გვასახელა.

რკალი შეჰკრა, და გუნდ-გუნდად
ჩაამწყრივა ტოლები.

სიმღერა და ცეკვა უნდა
ნორჩთა ხმის აყოლებით.

აწყრილდნენ ბალახები,
დაუარეს ლეკური;
ლიმს აფრქვევდნენ განაზებით,
სად წრე იყო შეკრული.

შეტრფოდნენ ნათელ ფერებს,
ნაძვს რომ ფიფქი ბურავდა.

ერთად შედგნენ, და იმღერეს
დიდ ბელადის სურათთან:

— გაუმარჯოს ძია სტალინს!—
სუეებს აქ ჩიორებმა.

ხმას გულიდან ამოტანილს
ქერიც იმეორებდა.

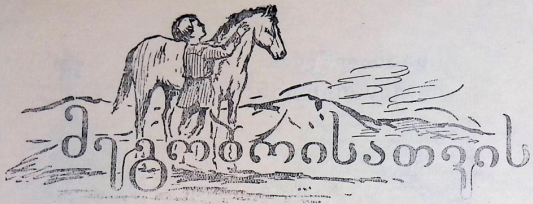
ვინც შეხარის სწავლას, ჯაფას
შვება არ გაუჭრება.

მიტომ უყვარს თოვლის პაპას
ბავშვთა დასახუქრება.

პარკოვ ჯიკელი

ნახ. ლ. თაბუკაშვილისა

ნიკო აბაშიძე

მოთხრობა

ნახ. გ. ჩიჩინაშვილისა

შემოდგომა დადგა. იაწონს ლურჯ მთებს
 ხშირად ნისლი ესტუმრება ხოლმე და უზარ-
 მაზარ ტანს თითქმის უფარავს. მზე ვერ
 ითმენს ამას, რაც არ უნდა სქელი ღრუბლე-
 ბი ეფაროს, მაინც გამოჩნდება, დაუზოგვე-
 ლად გადმოჰყრის სხივებს და ნისლს გულა-
 ნაბადას ააქრფეინებს, მთას თვითონ დაადგე-
 ბა თავზე. ჩამავალ მზეში იაწონს უფრო ლუ-
 რჯად დაედაყვებს, გალამაზებული ღვას და
 დაცინვით დაჰყურებს ხევეში დაცურებულ
 ნისლს. ამ მთის ძირში სოფელი ასკილაურია.
 უზარმაზარი ვაშლისა და მსხლის ხეებში
 ძლივს მოჩანს ლამაზი სახლები. მაგ-
 რამ ყველაზე დიდი და ლამაზი ბაღი მა-
 ინც ლექსო ცაატაშვილისაა. შარშან გაზაფ-
 ხულზე თუ ამ ბაღის გვერდით ავილიდით და
 ალვის ხეების ღობიდან შეიხედავდით, უსა-
 თოდო დაინახავდით თერთმეტ-თორმეტი
 წლის ბიჭს, შავი დიდი თვალებით და ქერა
 თმებით. გვერდით ყოველთვის ჩასუქებული
 კვიცი ედგა.

— ჩემო თერთმულზე, ჩემო კუდავ! —
 ისმოდა ლექსოს ალირსი, მერე ხელს კისერ-
 ზე შემოხვევდა, რომ ლურჯას არ მოსწყე-
 ნოდა და თავი კარტოფილისა და ღობიოსა-
 კენ არ წაეღო. თვითონ კი ისე ხმამაღლა და-
 იწყებდა გაკეთილებების სწავლას, რომ მე-
 ზობელი ბებერი მონადირე ბაღიდან გამოს-
 ძახებდა.

— ბჭო, მე კი ზებირად ვისწავლე შენი
 გაკეთილები, შენი კი რა მოგახსენოო.
 ამის შემდეგ ლექსო სიმღერას დაიწყებ-
 და. იმითაც რომ გულს მოიჯერებდა, სახლ-
 ში გამოიბოდა. უკან კი კმაყოფილი ფრუ-
 ტუნით იძისი ლურჯა მოკუნტრულშებდა.
 არც ლექსომ და არც ლურჯამ დარდი და
 პირწყენა რა იყო, არც იცოდნენ იქამდის, სა-
 ნამ იმ ზაფხულს ლურჯა კლდეზე არ და-

ცურდა და ორივე თვის არ მოიტეხა. ლექ-
 სომ ცოცხალს მოსწრაფდა.

— ჩემო მერცხლაე! — დაუძახა კვიცი,
 ლურჯამ ჩაცვივებული ლამაზი თვალები
 ძლივს გაახილა და ისე შესაბრალოსად დაი-
 ფშვინა, რომ ბიჭი კიდეც უფრო აატირა.
 ცრემლები რომ დაემაღა, ლექსო ბაღში გა-
 იქცა, მსხლის ხეზე მიყუდებულ კიბეზე
 აცოცდა. იქ დაიწყო ტირილი და ვინ იცის
 რამდენ ხანს იტირებდა, რომ ხის ტოტზე
 ხევსური ბიჭი მამუკა არაბული არ დაენახა.
 ლექსო იცნობდა მას — დიდხანს ხშირად
 სტუმრად მოდიოდა მეზობელ ხევსურთა
 სოფლიდან.

— ლექსო, ასე დიდიც ატირდების, —
 დაუძახა ბიჭმა პოტიდან.

ლექსომ ცრემლები მოიწმინდა.

— მენ რომ ჩემსავით გული გეწოდეს,
 ვინ იცის ხაფანგში მომწყვდიული მანვივი-
 თა ღრიალებდე. — უპასუხა და თავი აარი-
 და. მამუკა ხის ტოტიდან, რომელიც ბაღში
 გადმოდიოდა, ჩამოცოცდა და ლექსოსკენ
 გამოემურა. დაუბატიყებელ სტუმარს ბიჭმ-
 ერთი კიდეც შეუბღვირა, მაგრამ მამუკა ისე
 მშვიდად იდგა — პრელი წინდებით და ლა-
 მაზად ამოსხმულ თასშიანი ქალამნებით, მო-
 ღიმპარი სახით და დიდი, ცისფერი თვალე-
 ბით, რომ ლექსომ უხმოდ გაიწია და კიბის
 საფეხურზე აღვილი დაუთმო. ერთხანს ორი-
 ვენი ჩუმად იყვნენ. მერე ისევ ლექსომ
 ჰკითხა:

- ცხენები გყავთ?
- ჩვენ ყველაფერი ბევრი გყავთ: ცხენ,
 ძროხა, ცხვარი, მხოლოდ მომკვლელი მარტო
 მე დავარჩი.
- ძან ვეკაცო კი დარჩენილხარ, — შე-
 აწყვიტინა ლექსომ.

— რად არ, მე ცხენ მყავ. ჩემ ცხენ მეტ-ცხალივით მალისა. მე თვით უკანავე ფაფარს და ზურავს. ზარის ღრის დღობიაც ვიყავით, ვერცალის ბალთებიანი ქამარი მივიღე, — უამბობდა მამუკა და თანდათან ლექსის პატრივისცემას და რიღს იმსახურებდა.

ლექსობაც უამბო ლურჯას თავადასავეალი, და ისე მოეწონათ ბიჭებს ერთმანეთი, რომ დაბინდებისას სახლებში ძლივს შეიყვანეს.

აი ეს იყო მიზეზი, რომ ლექსო და მამუკა განუყრელი მეგობრები გახდნენ. შემოდგომაზე მეხუთე კლასში ერთად დაიწყეს მეცადინეობა ამიტომ ხშირად სკოლიდან ერთად ბრუნდებოდნენ.

— მამუკა ეხლა რომ ნატვრა ასრულდებოდა, რას ისატრებდი? — შეეკითხა ერთხელ ლექსო.

— მე ვინატრებდი, რომ მე და შენ ძმებ ვიყო, ერთად ვცხოვრობდეთ, რომ ყოველ მწუხრის ქაშს ურთერთს ლექსებს და ზღაპრებს უამბობდეთ.

— მეც კი ვინატრებდი მაგას, — დაუმატა ლექსომ, თან შეერცხვა, რომ ეს თვითონ პირველად ვერ მოიფიქრა და განაგრძო: — მე კიდევ ვინატრებდი, რომ შენ მისკლისას ჩემი ლურჯა დამხვედროდა.

— გეტყობა ძან სწუხ, ლექსო.

— რა დაემალო, მამუკა! — და ლექსომ აქეთ-იქით მიიხედ-მოიხედა, — აქნებ წესი არ იყო, რომ პიონერი ცხენისათვის ამდენს წაუწუნებდეს, მაგრამ მე რომ ჩემი ლურჯა მომავლობდა, თვალები ცრემლით თავისთავად მევეცხა.

მამუკამ ცრემლები შეამჩნია, თავი დაღუნდა და ასე უხმოდ მიდიოდნენ გზაჯვარედინამდე. აქ მამუკას თავისი სოფლისაკენ უნდა გადაეხვიდა. ამხანაგთან დამშვიდობებისას უცებ სახე შეუწითლდა, თავი ასწია, დიდი ცისფერი თვალები ლექსოს მიაკრო.

— ლექსო, ნატვრა არა სრულდების?

— არა. — მოკლედ მოუპრა ლექსომ.

— აწ რომ მიხვიდე და სხვა კვიცი დაგხედეს, მაგაზე რას იტყვი?

— მაგაზე ამბობენ ხოლმე — ინატრა და აღსრულდა.

მამუკა კი თანდათან ოცლავდა, ცმუკავდა. რალაც ახალი გადსწყვიტა, ჩქარობდა შინისაკენ გაქცევას. აი გაეცალა ლექსოს, მაგრამ მისმა პატარა გულმა საიდუმლო ვერ დაიტია, რომ მეგობრისათვისაც არ გაეზიარებინა. ამიტომ ისევ შემობრუნდა:

— ლექსო, ნუღა სწუხ, ნატვრას მე აგისრულემ, კვიცს მე ჩამოგვარი, ლურჯა დაარქვი, — დაუძახა გაწითლებულმა და შინისაკენ მოკურცხლა. მიპროდა მამუკა, თან

ოცნებობდა: ბებია დასთანხმდება საჩუქარზე, კვიცს ფაფარს ლამაზად მოუკანხმავ და ისე ჩამოუყვებს ლექსოს. სკოლაში გაიგებენ იტყვიან: — აი ძმადნაფიცნიც ამას პკვიენო.

ოცნებებში გართული მამუკა სახლში შევიდა. როცა ბებუის მიუახლოვდა, მაშინ მიხედა რა ძნელი და დიდი სათხოვარი მიდიოდა. ამიტომ ჯერ დიდხანს ელაპარაკა ლექსოს მწუხარებაზე, დაძინების ხანს კი გვერდით მიეკრა.

— ბებია, ჩემო ბებერა, მე ლექსოს პატარა ცხენის ჩუქებას დაგვირდი.

— შენ ცხენ დაპირდი? — შეეკითხა სამძიმარ.

— არა, არა, შენი... — ენა დაება მამუკას.

— რა ხელ დაპირდი ჩემ და არა შენ. — სახე შეიკრა ბებია.

— იმიტომ, რომ მე შენი დიდი ვაჟაკი ვარ, ლექსო კი — ჩემი ძმადნაფიცი.

— შენ ვაჟაკობას იმად იწყებ, რომ ბებუის კუთვებს ასაჩუქრებ, საკუთარი კი გუნანებ.

მამუკას სუნთქეაც კი არ ისმოდა. ბებია კი ისევ განაგრძობდა:

— მეგობარს დაპირდებიან იმას, რაზედაც ხელი მიუწვდებთ, რაც საკუთარ ნამბრად და სათავარი და არა სხვის... დაპირება სინდისის ლეილ ძმა არს, უპიროკაცს მთაში არ ემობიან, ამიტომ ენა არ უნდა უსწრებდეს საქმეს, — ლაპარაკობდა ნაწყვეტ-ნაწყვეტ ბებია სამძიმარ.

გაპშრალი, შეწუხებული მამუკა პირით ბალიშზე დამხობილი უსმენდა. აი ბებია მხერხივად დაიწყო, მამუკა კი ისევ ტრიალებს შამფურავით. გარეთ წვიმა შხაპუნებს. ხვალ ფეხით ვერ წავა სკოლაში. ბებია ფულს მისცემს, რომ მოფერმა, რომელსაც რძე დააქვს გომბორში, მანქანით წაიყვანოს. გაუხიდა მამუკა. უძილობისაგან ყურებს

მხელი გააქვთ, თავი უბრუნეს, მაგრამ აზრს
მაინც აწყობს: — რა იქნება, რომ ის ფული
მოფერს არ მისცეს, შემდეგვეც ფხვნით ია-
როს, ფული შეაგროვოს და გაზაფხულზე
ლექსოს კვიცი უყიდოს?! ამ საჩუქარში ხომ
მაძუტკას ნაშრომი და ნაოფლოარი გაერყევა?
მოეწონა ეს აზრი. ერთხელ კიდევ გაიმეორა
და, კმაყოფილს, თავი დასაძინებლად ბა-
ლიმზე გადატვორდა.

ნოემბრის დღე იყო. თოვდა. ნალექით და-
ბერილი ღრუბლები ძირს ისე დაწულიყ-
ენენ, რომ ისედაც დაბურულ ხეებს უფრო აბ-
ხელებდნენ. აი ამ ხევში, სახლისაკენ გულა-
დად მიიბრუნებდა მამუკა. ამხანაგები თანდა-
თან ეცლებოდნენ, იმის სახლი კი ჯერ შორს
იყო. მერცხლის ბუდესავით მოსჩანდა ზევით.
მამუკა აღმართს შიოივგა, მაგრამ ზენა ქარმა
ისეთი ღმუღილი დაუბერა, გაშლილი თოვლი
შოაგროვა, ზევით ასწია და მამუკას პირდა-
პირი სახეში შეაყარა. ყმაწვილს ფეხები თოვ-
ლში ჩაეფლო. მართო მკერდი ისე გასწია
წინ, თითქოს ამ პატარა მკერდით ამოედენა
ქარბუქის დაჭერა მოინდომაო.

— ბებია მიკითხავდა მოფერთან, გაიგებ-
და ყველაფერს, — გაიფიქრა მამუკამ და მე-
წყუხებულმა ნაბიჯს უფრო აუჩქარა. ერთ
თვეზე მეტი ასე დადიოდა. მუსლიჯუნებლად
მირბოდა და ისევე ბრუნდებოდა. ფულს კი
დიდი მოთმინებით აგროვებდა. მაგრამ დღე-
ვანდელმა დღემ საქმე გაუჭირა. რამდენჯერ-
მე შიშმაც წასძლია. მიიხედ-მოიხედა და რა-
კი ქარბუქის მეტი ვერაფერი დაინახა —
კი გაიმე დედავო დაიძახა. მაგრამ იმ დროს
ქარმა წითელი ყელსახვევი თვალებთან აუ-
ფრიალა და გააჩუმა. ქარი კი სუნთქვას თან-
დათან უსუსთავდა. ძარღვები ებერებოდა, მა-
გრამ მაინც მიოფხავდა, აღმართში ბებია
სამძიმარ რომ დაინახა, ქარმა კიდევ დაუბე-
რა და ბიჭი ბებიას წინ წააქცია.

რამდენიმე წუთის შემდეგ ცეცხლის შუ-
კით განათებულ ოთახში ერთმანეთის პირდა-
პირი იდგნენ ბებია და შვილიშვილი. სამძი-
მარს გახეცხებული სახე უფრო მოელეშა და
ცივი, მრისხანე სახით მისჩერებოდა მამუ-
კას მკერდს, რომლდანაც ქმენა და ხიხინი
მოისმოდა.

— მატყუებდი, ვაჟუა?
ბავშვმა თავი დახარა.
— ვიი თუ სადმე აუგად დახარჯედი

ფულს და ბებიას ორივე თვალებს დაუყუ-
ნებდნენ?

ბიჭმა ახლა კი თავი ასწია და დიდი, ცის-
ფერი თვალები ბებიას თვალში გაუყარა. მე-
რე უბიდან გამოკრული, დასველებული ძონ-
ძი გამოიღო და ბებიას გაუწოდა.

— ბებერა! მე ვაგროვებდი ამ ფულს, რომ
ლექსოს ჩემი უპირობა გულში არ გაევლო,
ცხენი მიყიდა... შენთვის კი დამენახებინა,
რომ არც ნაოფლ-ნაშრომი დამენახების.

სამძიმარმა ორივე ზევი ფართოდ გაშა-
ლა და დასველებული, აკანკალებული შვი-
ლიშვილი გულში ჩაიკრა და დიდი, დაკოყრ-
ებული თითები თმაზე გადაუსვა.

— ჩემო პატარა ვაჟაკო! დიდნი ვაჟაკ-
ნიც კი შეიტყვიან და ისწავლიან, როგორ უნ-
და მეგობრისათვის თავის განწირვა. აჰ საწა-
ბელს ორივეს მე აგისრულეთ! — ესმოდა
ბებიას მკლავებში მომწყვდულ მამუკას და
დადილულ სახეზე ბედნიერების ღიმილი და
ძილი ერთად ეპარებოდა.

ეგნატე ნინოშვილი

90 წელი დაბადებიდან

ეგნატე ნინოშვილი!—ამ სახელს მუდამ სიყვარულის გრძნობით წარმოსთქვამს ყოველი მოსწავლე, ყოველი ქართველი, რომელსაც კი მისი უკვდავი მოთხრობები წაუკითხავს. ეგნატე ნინოშვილს ქართულ მწერლობაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია. ის არის ილია ქავეკვაძის მხატვრული მწერლობის საუკეთესო ტრადიციების განმგრძობი და ახალი, რევოლუციურიდემოკრატიული მიმართულების ერთი პირველი და ყველაზე გამოჩენილი წარმომადგენელი.

ეგნატე ნინოშვილის გამოსვლით სამწერლო ასპარეზზე ქართული რეალისტური პროზის ერთგვარად ახალი კარი გაიხსნა. ეგნატემ გაამდიდრა ქართული მწერლობა ცოცხალი მხატვრული სახეებით, ახალი ტიპებით, რომელნიც პირდაპირ ცხოვრებიდან აღებული და თავისი დროის მშფოთვარე გულისცემის

გამომხატველი იყვნენ. ეგნატე ნინოშვილმა, როგორც სამართლიანად აღნიშნა თავის დროზე გიორგი წერეთელმა, ღრმად დაგვიხატა დაჩაგრული ხალხის ცხოვრება და მიგვითითა ამ ჩაგვრის ნამდვილ სოციალურ მიზეზებზე. იგი „ჩაღდა ჩვენს ლიტერატურაში მუშა ხალხის გონების განთიადად“.

ნახატი გ. ჯამბა (ფოტორეპროდუქცია)

ეგნატე თომას-ძე ნინოშვილი (ინგოროყვა) დაიბადა 1859 წლის 17 დეკემბერს, სოფელ ჩირაგეთში (გურია), ღარიბი გლეხის ოჯახში. ბავშვობიდან სიცოცხლის უკანასკნელ წუთებამდე ცხოვრება, სასიქაღულო მწერალმა, გაქირავებაში გაატარა; ლუქ-

მაჟურის ძიებაში ხშირად იგი იძულებული ხდებოდა მისი ჯანმრთელობისათვის აუტანელი ფიზიკური შრომისათვის მოეციდა ხელი. მამინაც კი, როცა უკვე გამოჩენილი მწერალი იყო, არ შეეძლო ოდნავ უზრუნველყოფილად ეცხოვრა.

ეგნატე ადრე დაიბოლდა. შვიდი თვისას დედა გარდაეცვალა და მისი აღზრდა მამიდა ნინომ იყისრა. წერა - კითხვა ეგნატემ შინ შეისწავლა. „შვიდი თუ რვა წლისა ვიქნებოდი, — იგონებს ეგნატე თავის ავტობიოგრაფიულ ჩანაწერში, — როცა მამიდამ ერთ დღისა წამიყვანა მდინარეზე, ჩამადგმევინა ფეხი შიგ და დამაწყვინა „ან“ — „ბანის“ კითხვა“. როცა წერა-კითხვა კარგად შეისწავლა, ეგნატე სოფლის მღვდელს მიაბარეს აღსაზრდელად. მაგრამ მღვდელმა მხედრული წერა-კითხვა არ იცოდა, ჩამორჩენილი და უკულტურო „ღეთის მსახური“ პატარა ბავშვს მხოლოდ ლოცვებს აზებობდნენ და ხელზე მოსამსახურედ იყენებდა. მღვდლის ოჯახში ეგნატეს დიდი ჯაფა ჰქონდა: დღედ-ღამ ამუშავებდნენ, ერთი წუთის მოსვენებას არ აძლევდნენ.

ბიძა და მამიდა ძალიან დააფიქრა კეთილი და ნიჭიერი ბავშვის ბედმა. როცა შეიტყვეს, რომ მღვდელი ეგნატეს არაფერს ასწავლავდა, მაშინვე წამოიყვანეს და ფოთში ხეტყის მოვაქრეს მიაბარეს იმის ფიქრით, რომ იქ ცხოვრებაში გამოსადეგ ცოდნას შეიძენდა. პატარა ეგნატესაც გულში იმედი ჩაესახა, გულმოდგინედ და გატაცებით შეუდგა ვაჭრის ოჯახში მუშაობას. მაგრამ იმედი სულ მალე გაუქრა და პირველი გულბრყვილო გატაცება მწარე სევდამ შესცვალა. მზის ყოველ ამოსვლისას პატარა ეგნატეს ტანჯვისა და წამების დილა უთენდებოდა. იგი გამუდმებით სამზარეულოში იყო, ქაღს აცხობდა და ყოველგვარ ფიზიკურ მუშაობას ასრულებდა.

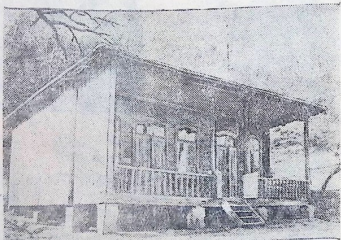
პატარა ეგნატე პირველ ხანებში ვერ ბედავდა ყველაფერი გაეგებინებინა ბიძისათვის, იმის შიშით, იქნებ უარეს მდგომარეობაში ჩავყარდეთ. ბოლოს, როცა გაჭირვება ვერ აი-

ტანა, იძულებული გახდა ყველაფერი დაწვრილებით ეცნობებინა ბიძისათვის. ბიძა შეაწუხა ძმისწულის მდგომარეობამ, მაშინვე წავიდა ფოთში და ეგნატე შინ წამოიყვანა.

ეგნატე ნინოშვილს არც სოფელში ჰქონია ბედნიერი ცხოვრება. ღარიბი ოჯახიდან გამოსულს, ღარიბი ნათესაეები ეხეია გარის და ვერავისაგან იგი საჭირო მატერიალურ დახმარებას ვერ იღებდა. ხელმოკლესა და არსებითად თავის ანაბრად დარჩენილ ბავშვს თვითონ, საკუთარი ძალით უნდა გაეყვლია გზა ცხოვრებაში.

1871-1875 წლების განმავლობაში ეგნატე დროგამოშვებით სკოლაში დადიოდა, თან ძროხებსა და ცხვრებს მწყემსავდა. დრო ცოტა ჰქონდა, მაგრამ მაინც გულმოდგინედ სწავლობდა. მისი ოცნება იყო, რაღაც არ უნდა დასჯდომოდა, ცოდნა შეეძინა.

1876 წელს, უკვე თექვსმეტი წლისამ, გადასწყვიტა სწავლა გაეგრძელებინა ოზურგეთის (ახლა ქ. მახარაძე) სასულიერო სასწავლებელში. თებერვალში იგი ჩარიცხეს მოსამზადებელი კლასის მეორე განყოფილებაში, მაგრამ, იმის გამო, რომ სწავლაში მაშინვე თავი გამოიჩინა, მესამე განყოფილებაში გადაიყვანეს. ეგნატე ამით არ დაკმაყოფილდა. იგი ენერგიულად დაეწაფა მეცადინეობას, მესამე განყოფილების გაკვეთილების პარალელურად დაიწყო მომზადება მესამე განყოფილებიდან პირდაპირ მეორე კლასში გადასასვლელად. ეგნატემ მართლაც წარმატებით ჩააბარა გამოცდები და მეორე კლასში ჩარიცხეს.

სახლი, სადაც დაიბადა და იზრდებოდა ე. ნინოშვილი. (ამჟამად მწერლის სახლ-მუზეუმი)

ყველას ანციფერებდა მისი ცონდა, მისი სერიოზული და ღრმა აზროვნება. ეგნატე არ ემაყოფილებოდა მით, რასაც სკოლაში ასწავლიდნენ, იგი ფართო თვითგანვითარებას ეწეოდა, უკვირდებოდა ცხოვრებას, ეუფლებოდა თავისი ღრისათვის მოწინავე იდეებს და რევოლუციური მოღვაწეობისათვის ემზადებოდა. მისი მშფოთვარე და თავისუფლებას მოწყურებული სული ვერ ეგუებოდა მაშინდელ სკოლაში გაძევებულ ეანდარტულ პირობებს. განსაკუთრებით სძულდა მას ბიუროკრატი მასწავლებლები, რომელნიც ბევრით არ განსხვავდებოდნენ მეფის ოფიციალური მოხელეებისაგან.

ეგნატემ თავიდანვე შემოიკრიბა თავის გარემო უფროსი კლასების მოსწავლეები და სათავეში ჩაუდგა მათ. ეგნატეს თანაუგრძობდნენ სკოლის მოწინავე, პროგრესულად მოაზროვნე მასწავლებლებიც.

1878 წელს, როცა მესამე კლასი დასრულა და მეთხუთსეუნი გადავიდა, ეგნატემ მოაწყო მოსწავლეთა ამბოხება სასწავლებელში გაბატონებული ბიუროკრატიზმისა და შოენისტი მასწავლებლების წინააღმდეგ. სკოლის ადმინისტრაციამ შური იძია და ეგნატე სასწავლებლიდან გარიცხა.

1878 წლის შემოდგომა და ზამთარი ეგნატემ ოხუტრაგეთში გაატარა. იგი სასწავლებელში აღარ ირიცხებოდა, მაგრამ გაკვეთილებს მაინც ამზადებდა. დამოუკიდებლად სწავლობდა. ბევრს, ძალიან ბევრს კითხულობდა. „წიგნეუბით ეგნატეს არაფერი არ უყვარდა... დღე ფიქსს მოიშალებდა და მისი ცეცხლის შუქზე შუალამდე კითხულობდა... ყველას ეძინა და ის მაინც კითხულობდა...“—გადმოგვცემს ერთი მისი თანამედროვე.

1879 წლის გაზაფხულზე ეგნატემ მოახერხა ჭეთისის წასულობა და იქ გამოცდები ჩაებარებინა სახალხო სკოლის მასწავლებლობაზე. იმავე წლის ოქტომბერში მასწავლებლობა დაიწყო თავისი სოფლის სკოლაში. მაგრამ სოფლის მასწავლებლობა ვერ აემაყოფილებდა მის სულიერ ვატაცებას; ეგნატე გრძნობდა, რომ იგი მოწოდებული იყო უფრო დიდი საქმისათვის, რაც მერც ცოდნასა და განათლებას მოითხოვდა.

1881 წლის მარტში ეგნატემ თავი დაანება მასწავლებლობას და ბათუმში რკინიგზაზე წაიდა სამუშაოდ, რათა ფული დაეგროვებინა და სწავლა გაეგრძელებინა. ეგნატეს ბედმა არც აქ გაუღიმა.

1884 წელს ეგნატე თბილისში ჩამოვიდა და მუშაობა დაიწყო ასოთამწყოზად. აქ მას ძალიან მცირე ხელფასი ჰქონდა, ღებულობდა დღეში შეიღ კაპიკის. ეს მას მარტო პუტრისფულადაც არა ჰყოფინდა. იძულებული

ე. ნინოშვილის ძეგლი თბილისის 26 კომუნარის სახელობის ბაღში. ბისტრი შესრულებულია სახალხო მოქანდაკის ი. ნიკოლაშის მიერ.

გახდა ისევ სოფელს დაბრუნებოდა და რამე საქმისათვის მოეკიდა ხელი.

1886 წელს ეგნატე ექვსი თვის განმავლობაში მუშაობდა სოფლის მწერლად. წლის ბოლოს, ნოემბერში, მეგობრებისა და ნათესავების დახმარების მივლით, სწავლის გასაგრძელებლად საფრანგეთს გაემგზავრა. მეგობრებმა და ნათესავებმა დააბრუნა ვერ შეუსრულეს და, უკიდურეს მდგომარეობაში ჩავარდნილი, იძულებული გახდა 1887 წლის მარტში სამშობლოში დაბრუნებულიყო.

საფრანგეთიდან დაბრუნების შემდეგ ეგნატე მოიწყო მწერლად თავად გურჩიელთან. 1889 წელს ბათუმს წაიდა და წლის ბოლომდე როტშილის ქარხანაში მუშაობდა. ბათუმში ეგნატეს მძიმე პირობებში მოუხდა ცხოვრება. მთელი ზამთარი გაცვეთილ საწავლო ტანისამოსში გაატარა, ცხოვრობდა მუშათა თავშესაფარში: პატარა, ბნელ და ნესტიან ოთახში, შვიდ-რვა კაცთან ერთად.

1890 წელს ეგნატე ზესტაფონში გადმოვიდა და ეწყობა მზეი ქვის მრეწველის ნ. ლოდობერიძის კანტორაში. აქაც არ ასცდა აუტანელი ჯაფა და ცუდი პირობები. „მე

მგონია, — მოავითხოვოს მწერალი, — ჩემი ჯა-
ნი და სიმთელე დავდებუე ბათუმში და ამ
ანტორაში მუშაობთ. ამ დროიდან მოწყე-
პული შემიჩვია ავადმყოფობა და მას თემ-
დევ იშვიათად ვყოფილვარ კარგად, თუმცა
წინეთ იშვიათად ვიცოდი ავადმყოფობა“.

1891 წელს ეგნატემ თავი დაანება ღოღო-
ბერის კანტორას და შევიდა საფილოქსი-
რო დასში. დასთან ერთად მან მოიარა და-
ლესტანი, რაქისა და ლეჩხუმის მაზრები. ამ
მოგზაურობამ ეგნატეს, როგორც მწერალს,
ბევრი რამ მისცა, იგი ღრმად შეკვარდებო-
და ხალხის ცხოვრებას და ამღიარებდა თა-
ვის შთაბეჭდილებებს.

ამის შემდეგ ეგნატეს დიდხანს აღარსად
უშასტურია. 1891 წლის ნოემბრიდან 1892
წლის აგვისტომდე იგი დროგამოშვებით
ცხოვრობდა ბათუმსა და ზესტაფონში. აგ-
ვისტოში ეგნატე სოფელში წავიდა, ხოლო
პირველ ნოემბრიდან თბილისში გადავიდა
მუდმივ საცხოვრებლად. თბილისში ეგნატეს
ავადმყოფობა მოერია და, ექიმების რჩე-
ვით, სოფელში დაბრუნდა. აქ იგი გარდაი-
ცვალა 1894 წლის 12 მაისს, 35 წლის ასაკ-
ში, და დაკრძალულ იქნა იქვე. ეგნატე ნი-
ნოშვილის დაკრძალვა გადაიქცა იმდროინ-
დელი მოწინავე საზოგადოებების უდიდეს სა-
პროტესტო დემონსტრაციად მეფის თვით-
მკვრობელობისა და გაბატონებული კლასო-
ბრივი უკუღმართობის წინააღმდეგ.

როგორც დავინახეთ, ეგნატე ნინოშვილმა
გაპირებულ და ვატანჯულ პირობებში გაა-
ტარა ხანმოკლე ცხოვრება. მიუხედავად
ამისა, იგი მაინც სწერდა და მუშაობდა, მუ-
შაობდა და სწერდა ხალხის სასარგებლოდ,
თავის ენერჯის, ცოდნას და ნიჭს ახმარდა
გწრომელი მასების გათვითცნობიერების,
მათი კეთილდღეობის ინტერესებს.

ერთ თავის პირად წერიალში ეგნატე წერ-
და: „სად შემძლია დინჯად და ძლიერ და-
კვირვებით ვხატო ხალხის ცხოვრება, მაშინ
როცა ლუკმატურისათვის მოუსვენრად იქით-
აქეთ გწაწალებ?“ ბოლო წლებში მწერალი
ძალიან უჩიოდა ჯანმრთელობას: „ეხლა კი
აღარ მაქვს წერის ღონე, წერის მავგერად
მძიმე მძიმედ ვახელებ და ვწევარ ლოგინში“.

1894 წელს იაკობ გოგებაშვილს სწერდა:
„...საქმლის მალა სრულიად დაკარგული
მაქვს, სიარული აღარ შემძლია, ცოტა რთ-
გავიარო, მაშინათვე ქშენა ამივარდბა, სუნ-
თქვა მეხუთება და მუხლებშიაც საშინელ
დადლილობას ვგრძნობ. ამ წამთრის სამი
მეოთხედ ლოგინზე ვეგდე ავადმყოფობის
გამო“.

ამ ეს აღამიანი ჰქმნიდა ჩვენს მწერლობა-
ში უყვადე ნაწარმოებებს.

მის კალამს ცუთენის მოთხრობები: „ჯან-
ყი გურიამი“, „გოგია უიშვილი“, „უცნაური
სენი“, „პალიასტომის ტბა“, „არამყისი“,
„სიმონა“, „ქრისტინე“, „პარტახი“, „განკარ-
გულედა“, „სოფლის გმირები“ და სხვ.

ბოლო წლებში ეგნატემ განსაკუთრებით
აქტიურად დაიწყო წერა პუბლიცისტური წე-
რილებისა, რომელსაც იგი დიდ მიშვნელო-
ბას ანიჭებდა იმათ წინააღმდეგ ბრძოლაში,
„ვინც თავიანთი ცრუ აზრებით ხელს უშ-
ლიან ყველას, ვინც კი ზრუნავს ხალხის
წყაღუნების განკურნებაზე“.

ეგნატე ნინოშვილმა თავის მოთხრობებში
გვიჩვენა ქართველი მშრომელი ხალხის სო-
ციალური და პოლიტიკური ცხოვრება ბა-
ტონუმობის წინიდან გასული საუკუნის ოთხ-
მოციან წლებამდე. მან მხატვრული სიმართ-
ლითა და დამაჯერებლობით გადაგვიშალა
ჩვენი ხალხის წარსულის ამაღლევებელი
სურათები და ამით ხელი შეუწყოა კეთიშვე-
ლი მასების გონების განვითარებასა და მათ-
ში კლასობრივი შეგნების გამოუმუშავებას.

თანამედროვე კეთიშველისათვის ეგნატე
ნინოშვილის მხატვრულ ნაწარმოებებს დი-
დი შემეცნებითი და ემოციურა აღზრდის
მნიშვნელობა აქვთ. დღეს ჩვენი ბედნიერი
ახალგაზრდობა ნინოშვილის მოთხრობებით
ეცნობა წარსულის საშინელებას, წინაპართა
ტანჯულ ცხოვრებას, რაც ხელს უწყობს
მათ უფრო მეტი მადლიერების გრძნობით
გაიმსჯელონ ჩვენი სოციალისტური აწყო-
სა და მისი უდიდესი შემოქმედის — ბოლ-
შევიკური პარტიის, ლენინ-სტალინის პარ-
ტიის მიმართ.

პრ. ქაპლივილი

თანდილო

მთარა ჭკელიძე

პ ო ე მ ა

ნახ. კ. მახარაძის

1

ქვიშხეთში ერთი მთა არის, მთაწმინდა ჰქვიათ სახელად, — აღიან პიონერები მაღლიდან ვადმოსახედად. გზადაგზა აუფრინდებთ: შაშვი, კაქკაუი ფართხალით, ძირს მიცურავენ კენჭები ფრინველებივით დამფრთხალი. აი, ავიდნენ სულ მაღლა, წინ გადაშალათ ხეობა და თვალუწვდენელ ველების ლამაზი სანახაობა: ქალები, პურის ყანები, ბაღები, ბოსტან-ბაღჩები, ველზე გაშლილი ხბორები, ხბორებთან მწყემსი ბავშვები. აი, შეჩერდნენ, ფერღობზე გაკრიფეს მოცვის ბუჩქები, მელნისფრად გადავლებათ ალუბლისფერი ტუჩები. ქვევით ჩახედეს. ჩასდევდა ფერღობს თოკივით გზა წვრილი; — იციო ამ ბილიქს რა ჰქვიათ? — ჰკითხავთ უფროსი ყმაწვილი. ეს არის ლეკის ბილიცი ამ ხეობაში განთქმული. მაშ მოისმინეთ თქმულება, მასზედ თქმულება ქართული.

ამ მთაზე იმართებოდა ყოველ წელიწადს დღეობა, ამოდლიდა ბორჯომის ხეობის მოსახლეობა.

ნიშანში სროლა, სირბილი და ქილაობა ვეჯაცთა, სიმღერა, ლხინი, ღრეობა სამი დღე-ღამე გასტანდა. იყო ამგვარი დღეობა ორასიოდე წლის წინათ, მემუსიკებმა ჩაპერეს, ამღერდა ბუკი, წინწილა. დილაადრიან დაიძრნენ ხეობის ყოველ სოფლიდან, — ზოგმა ურემი ირჩია, ზოგიც იორღით მოფრინდა.

ძველი ქულაჯა ჩაიცვა გლეხკაცის ბიჭმა თანდილამ, მეგობრებს დღესასწაულზე ვერ გაჰყვა დილაადრიან. ნიშანში სროლით განთქმული საასპარეზოდ ვერ მიდის, გულს უიარებს ობოლ ბიქს კენესა ავადმყოფ დეიდის. — მე რას მიყურებ, ავად ვარ მესამე წელიწადიო, ნუ მოაკლდები დღეობას, ტოლმეგობრებთან წადიო. — უთხრა კეთილმა დეიდამ, და ტოთხმეტი წლის თანდილა დღესასწაულში წასვლაზე დაიყოლია ადვილად. ობოლი ბიჭი კედლიდან მამის თოფს ფრთხილად ჩამოხსნის, — დაშვენდა, როცა ვადიცვა მამისვე ტანისამოსი. თოთხმეტი წლისა კი არა,

თითქოს უფროსი კაცია,
დაემშვიდობა დეიდას
და მთისკენ დინჯად გასწია.
დაკლაკნილ ბილიკს დაადგა
ობოლი ბიჭი ტანადი,
წყაროზე წყალი დალია,
წინ აეღობა აღმართი.
ბილიკი განზე რომ უხვევს,
იმ უადგილო ადგილას,
ხმაური, ცხენთა ჭიხვინი
მოესმა უცებ თანდილას.
— ბორჯომელები არიან,
ან ლიხელები ეგების! —
თქვა, და სულ ახლოს მოესმა
მას შეძახილი ლეკების.
ცხენებს უტევდნენ ხმადაბლა,
ქჳრდულად გადმოპარულნი;
კარგ მსროლელს, ობოლ თანდილას
ტანზე მოედო აღმური.
ბუჩქისკენ გადაინაცვლა,
ამოიჩნია ადგილი,
ნიშანში კარგად აღება
იქიდან იყო ადგილი.
კარგად იცოდნენ ლეკებმა,
რა დროს დაიწყო დღეობა,
იცოდნენ, მთაზე რომ იყო
ქვიშხეთის მოსახლეობა;
პატარა მწყემსის ბიჭები

ვერ მოიხმარდნენ იარაღს;
ადვილად გაიტაცებდნენ,
მოაშორებდნენ იალას.
თანდილამ შემოსულებს
ვახედა გაბორბტებით;
— წმინდა მხარეში შობილი
წმინდა სიკვდილით მოგვედები! —
თქვა და ლეკების წინამძღოლს
ტყუია შიგ შუბლში ახალა.
ცხენიდან ჩამოვარდნილმა
ყაჩაღმა შეიფართხალა.
თუმცა ობოლი თანდილა
ჯერ არ ყოფილა ნაბრძოლი, —
ახლა მეორე მომხდური
დასცა მეორე გასროლით.
— სიცოცხლის ღირსი არა ხარ,
სიცოცხლეს გამოესალმე!..
თქვა და მესამე გასროლით
გადმოანარცხა მესამე.
ლეკთა ბრბოს სამი მოაკლდა,
ცოცხალი დარჩა ათამდე...
— უთანასწორო ბრძოლაში
ამ მთაზე უნდა ვავთავდე!..
მოცვის ბუჩქებთან შენიშნეს
თანდილა ჩასაფრებული,
და ცხენებიდან გადმოხტნენ
ლეკები ვააფთრებული.
შემოუარეს გარშემო,

მიპარვა სურდათ ზურგიდან.
შესძახეს:—თოფი დააგდე,
გურჯო, სიცოცხლე თუ გინდა!—
როდის უნახავთ ქართველი
დაჩოქებული ადვილია!
მეთოხე სროლით მეთოხე
ლექი განგმირა თანდილამ.
არ აცილებდა სამიზნოს
ბიჭი სროლაში განთქმული;
შიშით წინ ველარ იძვროდა
რაზმი მიწაზე გართხმული.
მტრის დაცდენილი ტყვიები
კლდის სიკრიკიტემ არეკლა,—
ბოლოს დაიჭრა ბიჭუნამ,
ერთი დაჯახნა რვა ლეკმა.
თავზე დაადგნენ თანდილას,
ჩაკედია... ერთმა დასკვივლა.
თავადი ვარო... შეჰყვირა
გადამთიელებს დაჭროლმა.
ასე იცრუა ბიჭუნამ,
ნაბრძოლმა თავგამეტებით,—
კარგად იცოდა, არ ჰკლავდნენ
თავადიშვილებს ლეკები.
ლმობიერება არასდროს
არა სჩვეოდათ სასტიკებს,—
ისინი თავადებისგან
იღებდნენ გამოსასყიდელს.
გათოკეს, პირში ჩასჩარეს
თანდილას ჩვარი მტერიანი,
ამ დროს მაღლიდან მოისმა
ფილთა თოფების გრანოლი.
„აღბათ, ნიშანში ისერიან...“
ეს გაიფიქრა თანდილამ,
ლეკებს მდევარი ეგონათ,—
ჩვენ მოგვდევენო ნამდვილად.
მკვდრები აკრიფეს, დაჭრილიც
ცხენზე შეავდეს საჩქაროდ:
ეს ერთი თავადიშვილი
მდიდარ ნადავლად დაგვიჩაო...
— შეილს მოიკითხავს თავადი,
დიდალი ოჭრო ექნება...—
თქვეს და შინისკენ გაეპურცხლეს
მოტყუებულმა ლეკებმა.

2

— მესამე წელიწადია
არ მოაკითხა არავინ,
მოეტყუედი, გლახის ბიჭია,

თავადიშვილი არ არი.—
ამ სიტყვებს თან მიაყოლა,
ლეკმა გინება უხეში
და გადასწყვიტა: თანდილა
გადაეყვანა თურქეთში.
დატყვევებულის ბატონი
იყო ცნობილი ნაიბი
და მდიდარს კარის კაცებად
ედგა ლეკები დარბი.
თანდილას გარდა ტყვედ ჰყავდა
ნაიბს ქართველი ქალწული;
სულ ქვეთინებდა ლამაზი,
პირსახე ჩაოკაწრული.
გაიხსენებდა სამშობლოს
ნათელა გულისტკივლით
და თეთრ ლაწვებზე ცრემლები
დაეყრებოდა თრთვილივით.
ყოველ წუთს უცივდებოდა
იმედი დანაცრებული,
ლეკებს ქალწული ჰყოლოდათ
ლიხიდან გატაცებული.
თანდილასა და ნათელას
შეუყვარდებათ ურთერთი,
სამშობლოს ნაცვლად ორივეს
ელოდა ბილწი თურქეთი.
ისევე ჯახირი, მონობა,
ისევე წამება, ვაგლახი.
ითელებოდა სიცოცხლე,
როგორც ჩამჰკნარი ბალახი.
წასვლის წინადღეს ტყვეებმა
ქრისტიანულად ილოცეს:
— ერთად სიკვდილი გვეჩრჩიოს
უსამშობლოოდ სიცოცხლეს.—
მამულის მონატრულებმა
ეს გადაწყვიტეს, და როცა
ლეკეთის მთებში უმთავრო
უკუნე ღამე ჩამოწვა...
უწუმრად გადაიპარა
საჯინიბოსკენ თანდილა,
ნაიბის ცხენი შეკაზმა
ცხენოსნობაში ვაზრილიმა.
უწუმრად, კაცის ლანდივით,
ქაბუკი უკან დაბრუნდა,
ყელში სწვდა მძინარ კარისკაცს,
მძლავრი ხელებით გაგუდა.
ხელში რომ თოფი ჩაიგდო,
მაშინ მიეცა იმედი,
გულში თქვა:—ასე მგონია

თითქოს ქვიშებითან ჰმივედი.—
სახლიდან გამოიყვანა
გაფითრებული ნათელა
და გაიტაცა გოგონა
თავგანწირულმა ქართველმა.

გზადაგზა ყეფა ასტეხეს
ბალანაშლილმა ძაღლებმა,
ყეფით ბომბორა ნაგაზებს
კისრები დაეძაგრებათ.
მიჰქრის ტაიქის გელვებით
ორი ტყვე გამოაპარული;
ნაიბის თოფი გავარდა,
ფეხზე წამოდგა აული.

— შემოიბურე ღრუბლები,
სიბნელე შემოგვავლეო.
„ამალამდელო ღამეო“—
ნუ გათენდები მალეო“.—
ასე ჩურჩულებს ნათელა,
—გადავრჩით, მგონი გადავრჩით...

აქლოშინებულ ტაიქით
ტყეში შეიჭრა ქალ-ვაჟი.
გამოქცეულმა ტყვეებმა
დღენახეიარი ირბინეს,
წყალივით სვამდნენ მწყურვალნი
მთების ნიავის სიგრილეს.
აი, გომბორის კალთებთან
მიიჭრნენ შებინდებისას.
აწ უკვე შიში არ ჰქონდათ
გაბოროტებულ მღვერისა.

* * *

„მარცხი ბოლოში იცისო,“
ქართლის სოფლებში იტყვიან,

სულ ახლოს, ცივი წვილით,
გადიწვილა მტრის ტყვიამ.
სროლა ასტეხეს ლეკებმა,
ბილიკზე ბრძოლა გაჩაღდა,
ორ გამოქცეულს ებრძოდა
ძლიერი რაზმი ყაჩაღთა.
ამ დროს თოფების გრიალი
მოესმათ ლეკებს დაბლიდან,
მთისკენ იარაღასხმული
კახელთა გუნდი აფრინდა.
გზადაგზა, სახელდახელოდ
დაიწყო რაზმის შეკრება.—
პირი იბრუნეს, გაჰკურცხლეს
ღამინებულნი ლეკებმა.

აი გაშლილი ქალები,
აი ნანატრი მთაწმინდა;
ნაბრძოლ ქალ-ვაჟის თვალები
სამშობლოს ხილვით გაბრწყინდა.
— აქ მოცვი დამიკრეფია,—
ეტყვის მზეჭაბუკს პირიმზე,
როს გააქენა ტაიქი
თანდილამ ნაცნობ ბილიკზე.
ასე ამთავრებს ძველ ამბავს
ტოლ-მეგობრებთან ნოდარი
და ყურს უგდებდნენ ღიმილით
ბავშვები კლდეს ვადმომღვარნი.

ბინდ-ბუნდში რომ გაეხვია
ძირს გადაშლილი ველები,
ლეკის ბილიკით დაეშენენ
მთამსვლელი პიონერები.

ჩვენებს იმენს, მიღებული გამოცდილება სკოლაში გადაიქვით და ამით ხელს უწყობენ ქიმიის სწავლების გათავალაობობას.

მოსწავლეთა მიერ დამზადებული ხელსაწყოებისა და აღნიშნულია ვაჭა 1-ლი სკოლის მოსწავლის სერგო აღაძას მიერ დამზადებული ხელსაწყოების სინთეზისათვის. აღნიშნული ხელსაწყო მოსწავლე აღაძამ ააწყო ხმარებიდან გამოსული ქიმიური ხელსაწყოთაგან — ბიურეტისაგან. მოსწავლე აღაძას მიერ დამზადებული ხელსაწყო საცხებით სკოლის საკმაოდ რთულსა და ძვირფას ხელსაწყოებს ევლიმეტრს. ამ ხელსაწყოებისა და აღნიშნული ადვილად ხერხდება წყალბადისა და ეთანბადის შეერთებით წყლის მიღება და რეაქციაში შესული გაზების მოცულობითი შეფარდების გარკვევა. ამ ხელსაწყოების დამზადებით მზარე კიდევ ის არის, რომ იგი არ საჭიროებს რუმკორფის კოქსის გამოყენებას. მასში წყლის სინთეზისათვის აუცილებელი ელექტრო ნაბერწყალი ქალაქის ქსელის ელდენის მოკლე ჩართული მიიღება.

ნორჩ ქიმიკოსთა ერთმა ჯგუფმა ქალთა 23-ე სკოლის მოსწავლეებმა: გუგული დარჩიანმა, ლილა ჯაფარიძემ და სხვებმა ათვის ლაქმისის ქალბლის შემცველი ინდიკატორის დამზადება ბუნებრივი, იაფვანის მასალებისაგან. ამ ინდიკატორმა კარგი შეფასება მიიღო უმაღლესი სკოლების ქიმიური ლაბორატორიებისაგან და ამჟამად ჩვენს ლაბორატორიაში მომუშავე მოსწავლეებს მიერ დამზადებული ინდიკატორით მარაგდება თბილისისა და რაიონების ზოგიერთი სკოლები.

სამი წუთი ჰაერში

1949 წლის 11 დეკემბერს თბილისში ჩატარდა ნორჩ ავიამოდელისტთა საქალაქო შეჯიბრება საოთახო მოდელებით. პიონერ-

თა სასახლის ნორჩმა ავიამოდელისტმა აყვლა კლასის მოდელებში პირველობა დაიკავეს და ახალი რესპუბლიკური რეკორდები დააყარა.

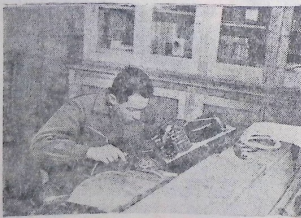
სასახლის ნორჩი ავიამოდელისტის ა. წიკლაურის (ვაჭა მე-13 სკოლა, VIII კლასი) საოთახო პილოტაჟული ავიამოდელი 1 წუთსა და 7 წამს დაჰყო ჰაერში და რესპუბლიკური რეკორდი დააყარა. ამ შეჯიბრებაზე საქართველოში პირველად იქნა დემონსტრირებული საოთახო მოდელის „მშლიკობატრის“ ფრენა. აღნიშნული მოდელი დამზადდა მოსწავლე კაცია მიხიგურმა (ვაჭა მე-8 სკოლა, X კლასი). კაცია მიხიგურის გელიკობატრმა 24 წამს დაჰყო ჰაერში.

შეჯიბრებაზე კარგ შედეგებს მიაღწიეს აგრეთვე მოსწავლე ანზორ ბულიშვილმა (რკინბზის ვაჭა მე-3 სკოლა, VI კლასი) და მოსწავლე ბორის სააკიემმა (ვაჭა 21-ე სკოლა, VII კლასი). მაგრამ საოთახო ავიამოდელების საქალაქო შეჯიბრებაზე განსაკუთრებულ წარმატებას მიაღწია ნორჩმა ავიამოდელისტმა ვაჭა მე-14 სკოლის VI კლასის მოსწავლე გივი ლომსაძემ. სამი წუთის განმავლობაში იფრინა გივი ლომსაძის ფუნელაჟიანმა საოთახო მოდელმა და გასული წლის რესპუბლიკური რეკორდს ორჯერ გადაეჭარბა.

ელექტრო-ტრანსპორტის კომბინირებული მოდელი

პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლე მე-9 წელია წარმატებით ატარებს მოსწავლეთა სასწავლო-სამეცნიერო რესპუბლიკურ კონფერენციებს. ამ კონფერენციებზე მრავალი ნიქიერი ნორჩი ქიმიკოსი, ფიზიკოსი და მათემატიკოსი გამოვლენდა, ჩვენს რესპუბლიკის სხვადასხვა რაიონების სკოლებიდან.

კონფერენციაზე წარმოდგენილ მოსწავლეთა ნამუშევრებს შორის საყურადღებოა ქ. ფოთის 1-ლი ვაჭა სკოლის მოსწავლედების იასონ დოლბაიას, ნოდარ ჩხარტიშვილისა და გიორგი ზომიციკის მიერ დამზადებული ელექტრო-ტრანსპორტის კომბინირებული მოდელი. მოდელი საკმაოდ დიდი ზომისაა. წრისებურად შექმულ რკინაგზის ლიანდაგზე მოძრაობენ ელმავლისა და დიხლის ლამაზი ვაგონები. ნორჩ კონსტრუქტორებს ამავე დანადგარზე მოუთავსებიათ მულმივი დენის თვითნაკეთი პატარა დინამო-მანქანა. მოდელს ამშვენებს აგრეთვე ფოთის მუქურას მოდელი. ელექტროტრანსპორტის კომბინირებული მოდელი შესრულებულია ფაქინად და მაღალი გემოვნებით. მოდელის, როგორც ყოველი ცალკეული ნაწილი, ასევე მოლიანი ტექნიკური კომპოზიცია გულ-

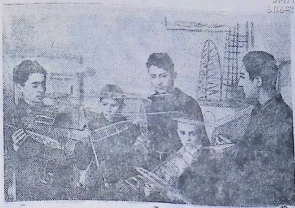

ა. აგლაძე ხელსაწყოს მონტაჟზე მუშაობისას.

მოდინებით, საქმის ცოდნითა და სიყვარულთ არის შესრულებული.

უწყვეტი რკინიგზა

ბონერტა და მოსწავლეთა სასახლის ყველა განყოფილება უდიდესი აღფრთოვანებით შეეგება დიდი ბელადის დაბადების 70 წლისთავს. ახალი შემოქმედებითი აღმავლობით შეხედნენ ამ დიად დღეს ნორჩი ტექნიკოსებიც. 21 დეკემბერს სასახლეში გაიხსნა ნორჩ შემოქმედთა ნამუშევრების გამოფენა. გამოფენაზე წარმოდგენილი იყო მხატვრობა, ფერწერა, ქანდაკება და ტექნიკა. სასახლის ტრანსპორტის კაბინეტში გაერთიანებულმა მოსწავლეებმა გამოფენაზე ორი ექსპონატი გაიტანეს. ეს იყო სამთომანო მრეწველობაში გავრცელებული ტრანსპორტის სახე — საბაგირო გზის მოდელი და აგრეთვე „უწყვეტი რკინიგზა“. საბაგირო გზის მოდელი შეასრულა მოსწავლეთა ჯგუფმა დევი დგებუაძის, არჩილ ჩხალაძის, ანზორ ბახტაძისა და სხვების შემადგენლობით, ხოლო „უწყვეტი რკინიგზა“ გააკეთეს მოსწავლეებმა ოთარ ჯიქიამ, ვალიკო ელქანიშვილმა, თენგიზ კობახიძემ და სხვებმა. „უწყვეტი რკინიგზა“ ელექტროფიცირებულია. მისი ლიანდაგი ციფრ 8-ის ფორმისაა და მასზე განუწყვეტლივ დაჰქრის პატრა ვაგონი.

ნორჩი ავიამოდელისტები.

ტივის სქემით, გარეშე ელექტრული დენის გამოუყენებლად. მის აქვს ორი სახელური, გადაძვები სადგურის ტალახზე ასაწყობად. რადიომიმღები „ნამცეცა“ ყურადღების იპყრობს თავისი მეტად მცირე მოცულობით. ის ასანთის კოლოფზე პატარაა, სმენადობა კი საუკეთესო აქვს. გამოფენის დასაწყისში მისი მეტად მცირე პატარა სტუმრები აღტაცებით უსმენდნენ „ნამცეცს“. გამოფენაზე ყურადღებას იპყრობდა აგრეთვე მოსწავლე ა. არაზაშვილის მიერ დამზადებული ფოტოელექტრო - აღმრიცხველი. ფოტოელექტრო-აღმრიცხველი საგამოფენო დარბაზის შესასვლელ კარებთან იდგა და განუწყვეტლივ სთვლიდა გამოფენის დასაწყისში მოსულ სტუმრებს.

ბავშვები, თქვენ უთუოდ გაქვთ სურვილი საკუთარი ხელით აშაღებდით ასეთ საინტერესო მოდელს და აპარატებს. პონერტა სასახლის ტექნიკის განყოფილების კაბინეტები და სახელოსნოები თქვენთვის არსებობს. ჩაებთ მათს მუშაობაში. გახდით სასახლის ნორჩი ტექნიკოსები. აქ მოღებულ ცოდნას თქვენ გამოაყენებთ ცხოვრებაში და გახდებით სამშობლოსათვის სასარგებლო ადამიანები.

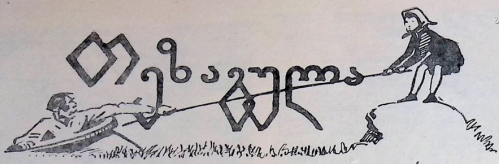
რადიომიმღები „ნამცეცა“

გამოფენაზე განსაკუთრებით კარგად იყო წარმოდგენილი ნორჩ რადიომოყვარულთა ნამუშევრები, გამოფენას აშშმებდა მოსწავლე ვახტანგ ქაჯაიას მიერ დამზადებული მაღალი სიხშირის გენერატორი, მერაბ ჯავახიშვილის ავტოტრანსფორმატორი ვოლტმეტრი, ვიტალი სიკაღვაცოს — სუბერგეტროდინული რადიომიმღები და სხვა. მაგრამ განსაკუთრებით გამოფენის მნახველთა ინტერესი დამსახურა დეტექტორულმა მიმღებმა, რომელსაც ნორჩმა კონსტრუქტორმა „ნამცეცა“ უწოდა. მიმღები დამზადა სასახლის ნორჩი რადიომოყვარულმა ვაჟთა მე-9 სკოლის VII კლასის მოსწავლე ტ. თარგამაძემ. რადიომიმღები „ნამცეცა“ აგებულია უმარ-

ელენე აგლაძე

დ. პ. ბერიას სახელობის თბილისის პონერ-მოსწავლეთა სასახლის დირექტორი.

ბრიგოლ ქაზენიძე

ინგილოური ამბავი

ნახ. ს. შახაშვილისა

მზე რომ უღუბამის* წვერზე შემოგორდა, მაშინ გაუშვეს მონადირე ინგილოებმა ლორებზე დაგეშილი ძაღლები უღრან ტყეში.

თვალისმოპყრელად ბრწყინავდნენ მზის სხივებზე ყინვის ფიფქები. ერთ მხარეს იყო ხშირი ტყე — გაუგვარი ეკლნარებით, მეორე მხარეზე ხარბად აზრდილი ლაქაშები. შუაზე მორაკრავებდა პატარა ნაკადული. ზოგჯერ ასეთი ანკარა. ცივი წყალი ზაფხულის ცხელ ღამეში სიზმრად თუ უნახავს მოწყურებულ ადამიანს.

ამ ადგილას იყო ჩასაფრებული ახალგაზრდა მონადირე ინგილო, რომელსაც მეტსახელად კაპის ეძახდნენ. კაპი ომგადანდილი ვეჯაკცია. ახლა უკვე სანადირო თოფმომარჯვებული იმდა მოხდენილი ჭაბუკი ამ მშობლიურ ტყეში და ძაღლებს შეძახილებს ელოდებოდა.

ეს ადგილი მრავალჯერ ნაცადია. წინათაც დაუხოცია კაცულ ვეჯაკცს აქ გარეული ტანები და შინ ნახაიმოვნები დაბრუნებულა.

დგას ახლა კაპი და იგონებს ახლო წარსულის ერთ ამბავს:

ერთხელ თბილისელი სტუმარი მონადირე ეწვია კაპის, სტუმართმოყვარე ინგილოს ოჯახი გამხიარულდა. იმ ღამით ქართველურად მოიხიზნეს, როცა ვარდისფერი „რქაწითელით“ არაწები** აავსეს, პირველი სადღევრძელოთი ზვლინდელ ხადირობას უსურვეს წარმატება. მეორე დღეს, დილის ბინდბუნდში ამ ადგილისაკენ ცხრა მონადირე გამოემართა, ცამეტი ძაღლი წამოიყვანეს და ორი კამჩის ურები. სწორედ ამ ადგილას დააყენა მაშინ კაპიმ სტუმრად მოსული მონადირე, სადაც ახლა თვითონ დგას ჩაფიქრებულად; დააყენა და თან გააფრთხილა:

— ზმაო ირაკლი, აი, ამ ბილიკთან დავდე უჩუმრად, თვალი ტყისაკენ გეპიროს, აქ ტახ მასვლელი,*** ყოჩაღად იყავ, ტყვია არ ააციდნოს..

მაშინ ხუთი წლის ტახი მოკლეს ინგილოებმა ამ ტყეში და მთლიანად ირაკლის უთავაზეს.

— წაილე, ზმაო ირაკლი, ჩვენი ზმები — გალმამხარელი ქართველები მოალხნეო, — სთხოვეს სტუმრად ჩასულს.

ირაკლიმ გულითადი მადლობა გადაუხადა ინგილოებს, შემდეგ მათ იმ დღის საკუთარი „გაქირვებაც“ გააცნო და მოხდენილი ხუმრობით ჭადაროსანი მონადირეები გაამხარულა:

— მე გამიგონია თქვენგან, — ასე დაიწყო ირაკლიმ საუბარი, — რომ გარეული ტახი ზოგჯერ გამოვიგნავსო ადამიანს. უნდა გამოგიტყდეთ, რომ ძლიერ შევშინდი, მარტომ მითოვებული ამ უღრან ტყეში. ვინდები ამ უკაცრიელ ადგილას ხესავით გაშეშებულად და ვფიქრობდი: ვაი, თუ გამოეკანა უტუბედლად ჩემსკენ ერთი უხარმაზარი ეშვებდაღესილი ტახი, დამეჯახა ამ პატიოსან კაცს და მუცელი გამომლარა-მეთქი... თქვენ რომ გამომრდით, ცოტა ხნის შემდეგ ნელი სტვენა დავიწყე; მაგრამ მეცოტავა, მერე ღიღინი ვამჯობინე, ბოლოს იყეც აღარ ვიქმარე; ავიღე ამ წყლის პირას ქვები და ტყისაკენ დავიწყე სროლა, ეგებ ღირი დაფრთხეს და აღარ გამოირბინოს ჩემსკენ-მეთქი. არა, ძმაო, ამოღენა ტახს რომ ჩემთა გამოევილო, უშითი გული გამისკდებოდა.

თითქოს ძაღლებმა შეუყვებესო რაღაცას, ყრულ ჩაენმა მონადირეს. ნაკადულის

* უღუბამში — მალაღობა მთაა კახის რაიონში.

** არაწები — თხის ჭურჭელი.

*** ტახი გამოვილის.

ჩხრიალში ძაღლის ყეფას ვეღარ არჩევდა ინგილო. ტყის ნაპირისაკენ მიიწია, ხარბად აზრდილ ბარდებში გააყვია ბილიკს, შეჩერდა და კვლავ მიაყურა. ტყის შუაგულიდან ის-პოლა მაძებრების გახელებული ყეფა და მონადირეთა შეძახილები.

კაპი სულგანაბული იცქირებოდა ტყის სიღრმეში.

რადაცამ მაღალი ხის კენწეროვებთან გაიშრიალა და საიდუმლოებით მოცულ, ჩუმ მიდამოში ნიავე მოიტანა. მონადირე უცებ შეკრთა, იქვე ახლოს მამალი ზოხობი ჩამოფრთხიალდა, ეკალ-ბარდებში მოხეტიალე ძაღლებისაგან წამონადირენი.

ძაღლებმა ყეფა გაახშირეს. ვიღაცამ თოფიც გაისროლა. გახელებული ტახის ხმა-მალღამა როზროხმა ჩასაფრებულ მონადირეებს გული აუძგერა. პირიდან დორბლი მოსდიოდა ძაღლებთან ნაომარს და ღონიერად მიარღვევდა ეკალ-ბარდებს. კაპიმ თოფი მარჯვედ გაუსწორა ნადირს, სახსლენეს გამოჰკრა და ტყვიანაკრავი ცხოველი სასიკვდილოდ დიეცა.

ხელმარჯვე მონადირე შეაქვს ჰალაროს-ნებზე; ხმელ ფიჩხებს ცეცხლი შეუნთეს ვერხვის ძირში, დაღესილი ხანჯლები ამოიღეს და ძროხისოდნა ტახს გასატყავებლად მიადგინეს. მოზარდებმა შამფურები გააყეთეს სახელდახელოდ და მწვადები ააგეს. გაცივებული ქართული პურები გოძლად მიუფრცხეს აგუზგუზებულ ცეცხლს; საღვებრძელოები გააჩაღეს შუაგულ ტყეში.

* * *

ჩამავალმა მშემ შირაქის ველიდან უკანასკნელად სტყორცნა სხივები ალაზნის ქაღლებს. ნანადირევით დატვირთული ინგილოები შინისაკენ მიიჩქარაან. გაუვალ ტყეს თავი დააღწიეს და ბარდიან ველზე გავიდნენ. მაძებრები მონადირეებს ფეხდაფეხ მისდევენ და სიამოვნებით ელაქუცებიაან.

ინგილოებმა ახლა შენიშნეს, რომ მათთან ერთად აღარ მოდიოდა მოხუცი მონადირე, რომელსაც ისინი „გიორგი ბიზას“ ეძახდნენ. იქ აღარ იყო გიორგის ტუგნაი*. მონადირეები შეჩერდნენ და ხმაშეღლა ძახილი მორთეს:

— გიორგი, აუ გიორგი!..

ასახიდან ხმა არ ისმოდა. არ ჩანდა მოხუცი გიორგი.

კაპიმ ზურგზე აკიდული ნანადირევი იქვე დაავდო და სწრაფად გაბრუნდა უკან. გარბოდა ქაბუცი ინგილო და თან გიორგის ეძახდა. კაპის არ გაუვლია დიდი გზა, რომ

მან ყეფითა და წმუტუნით გზაში შეეგება გიორგი ბიზას გამოწვრთნილი მაძებარი ტუგნაი. შორს, ტყის ნაპირებზე გამოჩნდა გიორგიც; იგი ძლივს მოაბიჯებდა.

— გიორგი ბიზა მოდის, მოდის!... — გასძახა კაპიმ შემოზღებებს და თვითონ გიორგისაკენ გაექანა.

კისრამდე დასველებული მოხუცი ზანტად მოარღვევდა ეკლნარს, ქალამნებში ჩამღვარ წყალს მუყაპკუჭები გაქონდა.

— რა ხაზარია* გიორგი ბიზა შენს თავზე, როგოზარა, რას ჩადი?! — ჯერ კიდევ შორიდანვე მიაძახა კაპიმ მოხუცს. შემდეგ სწრაფად მივირდა მასთან, ნანადირევი ჩამოართვა, ზურგზე მოიკიდა და მოხუცს სიარული გაუადვილა.

როცა მოხუცი მონადირეებთან მივიდა და სახელდახელოდ გაჩაღებულ ცეცხლის პირას ჩამოჯდა, მამინ დაიწყო, რაც თავს გადახდა:

* ტუგნაი—ძაღლის ლეკვი.

** რა ხაზარია — რა აშხავია.

—ძაგნის ტყის პირზე გარეული კატა შევინიშნე, იგი მიწაზე გაკრული ფეხაყრფით რაღაც საკბილოს ებარებოდა. თოფი ხელში მოიჭირაჯვე კატის მოსაყლავად და ჩირგენარს უკანა მხრიდან შემოევარე. ახლო მივდი ჩადირთან, ირგვლივ თვალი მოვაველე, ჩალიათან დურაჯი იჯდა, ხმელ ფოთლებს ფეხებით ჩხრეკდა და თავდავიწყებით იკენეკებოდა. დაუნდობელი მხეცი შეუშინველად მიუბარა თვინველს, შეჩერდა, აიწურა და ის იყო ფარს უნდა დასხმოდა საცოდელ დურაჯს, რომ ჩემმა თოფმაც იქექა... დაშინებული დურაჯი მიწას მოწყდა და გაღაიკარგა, ხოლო სულთმობრძავმა, დაკრილმა ჩადირმა თავი ჩალიათს შეაფარა. მაშინ ადგილიდან მოვეწვი უეცრად და ჩალიათისაკენ გვექანე, რომ ამ დროს... ორივე ფეხით კისრამდე წყალში გადავეწვი... თოფიც ხელიდან დამივარდა და ვიხრჩობოდი ბერიკაცი. ყვირილი მოვრთე. გერახდით... გეძახდით. მაგრამ, მშველელი არსად იყო. პირფართო ორმოს საშინელი წყმტუნით და ყუფით უფელიდა გაჩა ჩემი ერთგული ტუფაი, მაგრამ თვითონაც გრძნობდა, რომ ვერაფრით მეხმარებოდა... ბოლოს უკანასკნელად მოვიკრიბე ძალა და დავიყვირე: ამ დროს საიდანღაც ორმოსთან გაჩნდა პატარა გოგო, იგი არ დაიბნა: ტყისკენ გაიქცა, ხელი დაავლო მსხვილ ქვივოს და მომირბენინა. გრძელი ქვივა გაჰიღო ორმოს თავზე, ხელი წაეველე და დიდი წვალეებით ამოვედი. მე ორმო მეგონა, მაგრამ ბოლოს ქვევარი აღმოჩნდა, უხარმავარი, უძირო, თავმოტეხილი ქვევარი... ეგერ, იმ გოგომ ვადაძარჩინა, ფურკამეჩებს რომ მიჩრეკავს შინ, — ხელი გაიშვირა მოხუცმა იქით, საიდანაც პატარა გოგოს შეძახილები ისმოდა.

კაბი ზეზე წამოვარდა, რამდენიმე ნაბიჯი წაღვა, ტუჩებთან ხელები მიიტანა და ნამაჟლა შესძახა:

— ქალავ, ქალავ, აქ მო, ქალავ!.. პატარა გოგონამ კამეჩებს მოლტი გადუტყუაშუნა, შინისაკენ აჩქარა და მერე მონადირეებისაკენ გამოექანა.

— აქ რა უნდოდა ქვევრს, გიორგი ბიზა, ამ ტყეში ვინ ეშმაკმა იფიქრა მისი ჩარგვა!... — გამოეხიტყვა მოხუცს ახალგაზრდა ზაქრო.

— ეს ადგილები ქართველების ნასახლარი ყოფილა წინათ, ბალ-ვენახები ამშვენებდა ალაზნის ქალებს, „რქაწითის“ ჯიშით ივსებოდა ასრფიანი ქვევრები, უხარმავარ საწახლებში იწურებოდა ვარდისფერი მტენები. თუთის ხეები ცას წვდებოდნენ გამწვლი ტოტებით, მაგრამ ურჯულთ სპარსელებს მრავალჯერ აუფხრებიათ ეს ლამა-

ზი კუთხე, ბალ-ვენახები დაუნდობლად ქმნიხით და მიწასთან გაუსწორებიათ, მარტუკევი და ადამიანები მოუტაცინით და გურუკეაით. ახლა მიწას შემოუნახავს ჩვენი მამა-პაპის მიერ ნაყეთები, ჩაღმული ქვევრები, აბა, ვინ იფიქრებს, რომ აქ, ამ ეკალბარდებში ოდესმე ვენახი იყო! — ნაღვლიანად დაამთავრა ამბავი მოხუცმა გიორგამ.

მონადირეები ძველი საქართველოს ამ ულამაზესი კუთხის ამბებში იყვნენ გართულნი, რომ ამ დროს პატარა გოგონას მათთან ძაღლების შინით ველარ გაებედა მისვლა, იგი მოშორებთ იღვა და დაძახის ელოდებოდა.

არჩილმა შენიშნა პატარა სტუმარი, ხის ძირას შეჩერებული; ბავშვი დაარწმუნეს, რომ მამებრები არ ერჩოდნენ ადამიანს. ზაქრო ზეზე წამოღვა, ბილიკი გაიბრინა და პატარა გოგო მონადირეებს მიჰგვარა.

— ვის ქალ ხარ, შენი გვარი რა არის? — ინგილოურად გამოკვირთა კაბი იქვრილა ბავშვს ვინაობა.

*) — ვისი ქალი ხარ, შენი გვარი რა არის?

— მე თეზაგულა მქვიან, აბდულა ნადირა-
შვილის ქალი ვარ! — ტყბილი ქართულით
უპასუხა ბავშვმა და ქვეყიანი თვალები აბუ-
გუზებულ ცეცხლს მიაპყრო.

— შენ ვინ გასწავლა ჩვენი ენა ასე კარ-
გად, ქალავ? — ახლა ერისტო შეეხიბტევა
მავთვალა გოგონას.

— მასწავლებელმა მასწავლა ქართული
ენა და სიმღერები, თბილის ქალაქიდან ჩა-
მოსულმა მასწავლებელმა... ბავშვმა სიყვა-
რული წარმოსთქვა მასწავლებლის სახელი
და თითქოს დაიმორცხვაო, თავი ჩაღუნა.

— შენი მამა სად არის თეზაგულა? —
ჰკითხა ბავშვს კაბიმ.

— ჩემი მამა ჯარშია, ჯერ არ მოსულა
შინ...

— შენი მამაც ჩქარა მოვა, თეზაგულა,

ნუ დაიდარდებ, შენ ყოჩალი გოგო ყოფი-
ხარ, ყოჩალი! — დაწვდა გოგონას კაბი და
შუბლზე ეამბორა.

გამხიარულებულმა, ცეცხლზე გამთბარმა
მონადირეებმა ინგილო გოგონას მამაკობა
მოუწონეს და შინ შადლობით გაისტუმრეს.
მონადირე ინგილოები წამოიშლნენ.
ზურგზე ნაადირევი წამოიკიდეს და შინისა-
კენ გზას გაუდგნენ.

ლამის ბინდი შემოებარა მიდამოს. მახ-
ლობელი სოფლიდან ისმოდა ძაღლების ყე-
ფა და ძროხის ბღაილი. პატარა თეზაგულა
ჩქარა დეწია ზღაზენით მიმავალ ფურკა-
მეჩებს, შოლტი გადაუტყალაშუნა შინისაკენ
მიმავალთ და შემოსძახა:

— ვარდს გაეფურჩქნა კოკორი, გადახე-
ვოლა ისა...

მინა, რომელიც არ ცვლება

თუ გინახავთ ისეთი მინა, რომელსაც უბ-
რალო ხუროს ხერხით ხერხავენ? ალბათ
არა.

ასეთ მინას კი უკვე ჩვენს ქარხნებში
ამზადებენ, მას „პენომინა“ ჰქვია. იგი გა-
მოიგონა სტალინური პრემიის ლაურეატმა
პროფ. ი. ი. კიტაიგორსკიმ.

გარეგნობით „პენომინა“ ფორებიან ქვასა
ჰგავს. იმდენად მსუბუქია, რომ წყალში არ
იძირება. აგურზე მაგარია, მაგრამ მისი გა-
ხერხვა შეიძლება. მასში ლურსმენებსაც კი
აქედებენ.

„პენომინისაგან“ მალე მთელ შენობებს
ააშენებენ. თუმცა ასეთი შენობების კედ-
ლები ორჯერ თხელი იქნება ჩვეულებრივ-
ზე, მაგრამ სითბოს აგურის სახლებზე მე-
ტად შეინახავს.

მოსკოვის ქიმიურ-ტექნოლოგიური ინსტი-

ტუტის იმ ლაბორატორიაში, სადაც კიტაი-
გორსკი მუშაობს, არის კიდევ სხვა საკვირი-
ველი ხარისხის მინები.

მაგალითად თხელ გამჭვირვალე კიქას
ჩაუშვებენ ყინულოვან წყალში და შემდეგ
მასში ჩაასხამენ ადუღებულ წყალს. კიქა არ
გატყდება, ვინაიდან იგი გაკეთებულია გან-
საკუთრებული მინისაგან, რომელსაც მკვეთ-
რი ტემპერატურის ცვალებადობისა არ ეშე-
ნია.

ასეთი მინისაგან აკეთებენ ტაფებს და ქვა-
ბებს, რომელშიც ყოველნაირ ცეცხლზე ხარ-
შავენ საჭმელს.

მინის ამ ფურცელზე შეიძლება დაავლოთ
რკინის მძიმე ნაჭერი, მაგრამ მინა არც კი
გაიკაწრება. რკინის ნაჭერი ისე გადახტება
მინიდან, როგორც ზამბარაზე შედგმულ რამ
ნოვითიდან. ეს მინა იღუნება, მაგრამ არ
ტყდება.

ვეფხვია, ჩხუჩხი და მელა

ჩინური ხალხური
წლებარი

ერთხელ ვეფხვი დაიზღაზნებოდა მთის ქალთაზე. პატარა ირემი კი ხეების ქვეშ მწვანე ბაოახს სძოვდა. შენიშნა ირემმა ვეფხვი და შიშისაგან გაქვავდა. გასაქციევიც აღარ-სად ჰქონდა. მაშინ მან მოიკრიბა მთელი თავისი გამბედაობა და გადასწყვიტა მოეტყუებინა ვეფხვი. მან იცოდა, რომ ვეფხვს ჯერ არასოდეს არ ენახა ცოცხალი ირემი. ამიტომ პატარა ირემმა, თითქოს არც კი ამჩნევს ვეფხვსო, ვითომდა დაშვებულვით განაგრძო ბალახობა.

ვეფხვმა გაიკვირა — რატომ არ გამირბის ეს საოცარი მხეციო, მიუახლოვდა მას და ჰკითხა:

— მითხარით, ვეთაყვა, რისთვისა გაქვთ თქვენ თავზე რქები?

ირემმა გაიღიმა და უპასუხა:
— იმისათვის, რომ ვეფხვი ნაკუწ-ნაკუწ აქნა.

ვეფხვმა კვლავ ჰკითხა:
— აბა, მითხარით, რატომ გაქვთ მთელი ტყავი თეთრი წინწკლებით მოფენილი?

ირემმა უპასუხა:
— ყოველთვის, როცა ვეფხვს შევპაპ, ზურგზე ან გვერდებზე გამოამჩნდება ხოლმე თეთრი წინწკლები. მე უკვე იმდენი შენისთანა ვეფხვი შევპაპე, რომ ყველა თეთრი წინწკალს ჩემს ტყავზე ვეღარ ვითვლი...

ასეთი სიტყვები რომ გაიგონა ვეფხვმა, შეეშინდა და გაიქცა.

გზაზე ვეფხვს მელა შემოხვდა და ყველაფერი უამბო მას. მელამ გადაიხარხარა.

— ჰხედავ, პატარა ირემს როგორ მოუტყუებინა? — სთქვა მან.

მაგრამ ვეფხვმა არ დაუჯერა მას და განაგრძობდა შიშისაგან ცახცახს.

— კარგი, რა კი შენ ასე გეშინია, — უთხრა მელამ. — მომეცი ნება ამოვცოცდე შენს ზურგზე. ჩვენ ერთად ვაფეშარითო პატარა ირემთან და იქ ყველაფერს გავიგებთ.

როცა პატარა ირემმა დაინახა ისინი, მიხედა, რომ ბოროტმა მელამ უამბო ვეფხვს საქმის ნამდვილი ვითარება.

როგორ იხსნას ირემმა თავი?
და უცებ მან დაიყვინძა მთელი ხმით:

— მაღლობა, ჩემო კეთილო დაო-მელო! სწორედ გუშინ დამპირდი მოგეყვანა ჩემთან უხარმაზარი ვეფხვი. დღეს მე ვხედავ, რომ მართლაც შეგძლებია შენი სიტყვის შესრულება. რა ღამაზე ვეფხვს მოღენი ჩემთან?! და მერე სწორედ სადილობის დროს! ვეფხვმა ეს სიტყვები რომ გაიგონა, მოკატრცხლა რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, საწყალ მელას კი კბილებით მიაჭროლებდა.

თარგმნა ვლადიმერ თორდსენი

ბევრი თქვენგანის ოთახში უთუოდ ჰქონდა კედელზე კალენდარი. იცით თქვენ თუ რა საინტერესო ისტორია აქვს ამ წიგნაკს, რომლითაც ჩვენ აღვრიცხავთ დღეებს, თვეებსა და წელიწადებს?

საიდან არის აღმავალი სიტყვა კალენდარი

დროის ძირითადი გამოანგარიშება ციურ მოვლენებზეა დამოკიდებული.

ძველად ბევრი ხალხი დროის გამოანგარიშებას აწარმოებდა მთვარეზე დაკვირვებით. თვე მათთვის იწყებოდა მაშინ, როცა ცაზე გამოჩნდებოდა ნამკლესებური მკრთალი ნათელი (ახალი მთვარე). ამ დროს ქურუმები ტაძრებში საზეიმოდ აცხადებდნენ, რომ დაიწყო ახალი თვე. რომაელები თვის პირველ დღეებს უწოდებდნენ „კალენდი“, რაც ჩვენს ენაზე ნიშნავს „საქვეყნოდ გამოცხადებულ დღეებს“. ძველი რომაელების ამ სიტყვიდან წარმოიშვა სიტყვა „კალენდარი“.

უთუოდ ძველ რომაელებთან ურთიერთობის შედეგად არის გურიაში შემონახული სიტყვა „კალანდა“, რომელიც აქ ახალი წლის მნიშვნელობით იხმარება.

ახალი წელიწადი სხვადასხვა დროს

მთვარის კალენდარი დღემდე შემონახულია მაკმადიან ხალხებში (მაგალითად, თურქეთში, ეგვიპტეში). მთვარე დედამიწის გარშემო ერთხელ შემოვლას ასწრებს 29,5 დღელამეში. დაახლოებით ამ ხნის განმავლობაში გრძელდება მთვარის თვე. მაკმადიან ხალხთა წელიწადი შეიცავს თორმეტ მთვარის თვეს და გრძელდება 354 დღეს.

ამის გამო, მათი კალენდარის მიხედვით, ახალი წელიწადი სხვადასხვა დროს იწყება: ზოგჯერ ზამთარში, ზოგჯერ გაზაფხულზე და ზოგჯერ კი ზაფხულში.

ნაკიანი და ჩვეულებრივი წელიწადი

მთვარის კალენდართან შედარებით მზის კალენდარი გვიან წარმოიშვა. იგი ბევრად უფრო მოხერხებულია. ამ კალენდარის მიხედვით გაზაფხული და შემოდგომა, ზამთარი და ზაფხული ყოველთვის ერთსადაიმაცე თვეებზე მოდის. მზის წელიწადი გრძელდება 365 დღელამეს, 5 საათს, 48 წუთსა და 46 წამს. ამ ხნის განმავლობაში დედამიწა ასწრებს მზის ირგვლივ სრულ შემოვლას. წელიწადში ჩვეულებრივ ვანგარიშობთ 365 დღელამეს. დროის ანგარიშის გასაადვილებლად 365 დღელამის ზევით არსებული საათები, წუთები და წამები კალენდარში

არ შეაქეთ. მაგრამ შემონახული საათები, წუთები და წამები ყოველ ოთხ წელიწადში ერთხელ ქმნიან ერთ დღელამეს, და ამგვარად ყოველ მეოთხე წელიწადს ჩვენ ვუმართებთ სამას სამოცდაშვიდეულ დღელამეს. ასეთ წელიწადს ეწოდება ნაკიანი წელიწადი.

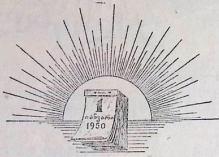
1948 წელი ნაკიანი წელიწადი იყო, მომავალში უახლოესი ნაკიანი წელიწადი იქნება 1952 წელი.

რითი თქვენ თუ არა, რომელი თვე იყო რუსეთის ისტორიაში ყველაზე უფრო მშვენიერი? ასეთი თვე იყო 1918 წლის თებერვალი. ის სულ შეიცავდა 15 დღეს. საქმე იმაშია, რომ მველი საეკლესიო კალენდარი სტდებოდა სრულ 13 დღელამით.

1918 წლის იანვარში განსაკუთრებული დაღვინებით. რომელზედაც ხელს აწერდა ვ. ი. ლენინი, რუსეთში შემოღებული იქნა ახალი კალენდარი: 1918 წლის 31 იანვარს უცებ მოჰყვა 14 თებერვალი.

ბ. კუთხაია

ნ.ბ. ი. ხუბიშვილისა

როგორ უნდა მოამზალოთ გაკვეთილები

ასეთი შეკითხვა დაუსევს მოსწავლეთა ერთ ჯგუფს. ერთმა ყმაწვილმა დაიტრახა:

— როგორც კი სკოლიდან დაბრუნდები, ეგლები გაკვეთილების მოსამზადებლად, და ამოთავრებ თუ არა გაკვეთილების მომზადებას, ვიწყებ დასვენებას. მორჩი საქმეს? — გაისეირნე თავისუფლად, — დაუშატა მერე მან კმაყოფილებით.

მაგრამ განა სწორად შეუფარდა ყმაწვილმა თავის მოქმედებას სიტყვები: „მორჩი საქმეს? — გაისეირნე თავისუფლად!“

სკოლაში გაკვეთილების დაბრუნების შემდეგ მოსწავლეები დასვენებას საქიროებენ.

თუ იგი სკოლიდან დაბრუნებისთანავე გაკვეთილების დაზადებას შეუდგა დაუსვენებლად, გაკვეთილის შეთვისების ხარისხი დაბალი იქნება. გაკვეთილების დასამზადებლად მცირე დრო დასჭირდება და უფრო მალეც დაიღლება. ხოლო თუ ეს ყოველდღიურად ასე განმეორდება, მოსწავლის ჯანმთელობა შეირყევა.

ამიტომ როგორც კი სკოლიდან დაბრუნდება, — ისალიე, მერე გაისეირნე, და მხოლოდ ამის შემდეგ შეუდგე სამინაო დავალების შესრულებას — გაკვეთილების შესწავლას.

მაგრამ კი არ გადასდო გაკვეთილების დაზადება გვიან საღამომდე, თორემ დღის ბოლოს დაიღლები და შენი შრომისუნარიანობა შემცირდება. თუ შენ საღამოს ცვლაში სწავლობ, გაკვეთილები დაამზადე ძირითადად დილას, საუზმის შემდეგ.

სანამ გაკვეთილების მოსამზადებლად დაჯღებოდი, ფანჯრები გამოაღე და კარგად განაიფე ოთახი, ვასწმინდე ჰაერი.

გამორთე რაილი, რომ მან შენი ყურადღება არ გაფანტოს.

თუ მაგიდა, სკამი შენს სიმაღლეს არ შეეფერება, — დადგე სკამზე რაიმე ყუთი, მეორე კი იატაკზე დადგე, რომ მასზე ფეხები დააყრდნო.

ისე მოაწყე შენი კუთხე, რომ სინათლე ეცემოდეს შენს მაგიდას ზევიდან, შენს მხარმარკნივ.

წიგნები და რვეულები დაიპირე შენი თვალებიდან 30-35 სანტიმეტრის დაშორებით.

ჯერ შესრულე ყველაზე რთული დავალება, შემდეგ გააღი შედარებით უფრო მსუბუქე.

დაამთავრე გაკვეთილები? — დაისვენე, გაისეირნე! აი, მამონ კი შეგიძლია სთქვა — „მორჩი საქმეს? — გაისეირნე თავისუფლად!“

სკალიპტი

ვის არ გაუგონია ჩვენში ევკალიპტი. ეს არის ტანად, მაღალი მცენარე. ხარობს შავი ზღვის სანაპიროებზე. მისი ფოთლები ნამკლის წვერისებურია. მზიან, ცხელ ამინდში ევკალიპტით დაფარულ ქალაში რომ შესვლიდეთ, იქ თითქმის ისევე ცხელა და ისევე ანათებს მზე, როგორც მინდორში. ეს იმიტომ ხდება, რომ ევკალიპტის ფოთლები მიბრუნებულია მზისაკენ გვერდით და ვერ ეწინააღმდეგება მის სხივებს. შეიძლება ითქვას: ევკალიპტის ფოთლები მზის სხივებს ისე ატარებს, როგორც საცერი წყალს.

ევკალიპტი შორეული გეოლოგიური ეპოქის, იშვიათ და უძველეს მცენარეთა სამყაროს წარმომადგენელია. ევკალიპტი დედამიწაზე ყველაზე მაღალი მცენარეა. თავის სამშობლოში—ავსტრალიაში ის აღწევს გასაოცარ სიმაღლეს—150 მეტრს.

ეს მცენარე ზღაპრული სისწრაფით იზრდება. მუხა ათი წლის განმავლობაში ორ მეტრ სიმაღლეს აღწევს, ამავე ასაკში ევკალიპტი 25 მეტრიან ხეღ იქცევა.

დიდი სარგებლობა მოქვს ევკალიპტს ადამიანისათვის. ის გავძლევს მკერდსა და გამძლე მერქანს. მისი მერქანი იშვინად მძიმეა, რომ წყალში იძირება, როგორც რკინა. გაქვნილია განსაკუთრებული ნივთიერებით, რის მეოხებით დიდხანს ძლებს წყალსა და მიწაში.

ევკალიპტის ფოთლებს აქვთ მსუბუქი სურნელება და მოგვაგონებს ლიმონის სუნს. მათ შემადგენლობაში არის სურნელოვანი მჭროლავი ზეთი, რომელსაც იყენებენ საპნისა და ოდეკოლონის დამზადების საქმეში. ევკალიპტის ქერქისა და ფოთლებისაგან ამზადებენ ძვირფას მთრიმლავ ნივთიერებას და იყენებენ ტყავულობის დასამზადებლად.

ევკალიპტს სამართლიანად უწოდებენ „ტუმბოს“. ნიადაგში ღრმად ჩაშვებული მისი მავარი და გრძელი ფესვები დიდი რაოდენობით შეწოვენ სინეტებს, რომელსაც ეს გვიანტი ხე ფოთლებისაგან წვდამირის საშუალებით აორთქლებს ჰაერში. ამ თვისებების გამო ბევრ ევკალიპტს რგავენ კოლხიდაში, რაც ხელს უწყობს ქაობების ამოშრობის საქმეს.

იქ, სადაც ევკალიპტი იზრდება, მალარიის კოლე ვერ ძლებს, ვერ იტანს ევკალიპტის სუნს. ასეული ათასობით ევკალიპტი იზრდება დასავლეთ საქართველოში. ევკალიპტების მწვანე ზოლები ქარისაგან იცავენ ნაისა და ციტრუსების პლანტაციებს.

ამხანაგ სტალინის ინიციატივით ევკალიპტი საქართველოდან გადასხლდა აგრეთვე სხვა სამქოთა რესპუბლიკებში; იგი ახლა მშვენივრად ხარობს სამხრეთ უკრაინაში, ყუბანის თბილ ადგილებში და ყირიმში.

ი. გლიჯინი

ქ. გოგიაშვილი

მე-ე მოქმედება*

ნახ. ნ. შალიკაშვილისა

(სცენა წარმოადგენს ციციბო კლდეებს. ერთ-ერთი მწვერვალის გამოქვაბულთან არწივის ბუდეა, რომელშიც სხედან მართევები და მარტია)

მართევები —
 მთის შვილები ვართ, მოყვარულნი ვართ მწვერვალებისა, სწრაფად ვიწრდებით, მეფე ვიქნებით ფრინველებისა. ფრინახ ვისწავლით, მოვალთ ნადავლით ჩვენ ეს გვალაღებს, ფრთებიც ამოგვდის, დედა გამოგვწრდის გულადს, ამაყებს. **ბასრბ** — რამდენი ხანია დედა გაფრინდა და დედაც არა ჩანს.
ქაშუბ — მშია... მშია... მშია...
ბასრბ — გაჩუმდი... რით ვერ გაქმნი. შეც კი მშია, მაგრამ ვანა შენხავით ვწივივარი გინდა ზღაპარი მოგაყუდე...
ქაშუბ — არ მინდა... არ მინდა... არ მინდა...
ბასრბ — (თავში ჩაართვ მს) გაჩერდი... გაჩერდი... გაჩერდი...
ქაშუბ — არ გაჩერდები... არ გაჩერდები... დედოკმ რომ ბატკნის კანქი შეინახა, ის ვეამოთ რა!
ბასრბ — ის სომ შევამთ ვეღან...
ქაშუბ — ჩვენ ოთხი შევამთ, მეზუსთე ხომ შენახულია.
ბასრბ — რამდენჯერ უთქვამს დედას ჩვენთვის, რომ ბატკნის ოთხი კანქი აქვს... რით ვერ დაიმახსოვრე.
ქაშუბ — ოთხი კი არა სუსთი აქვს...
ბასრბ — ოთხი მეუქი.
ქაშუბ — შე არ ვიცო... მშია... მშია...
ბასრბ — გაჩერდი, თორემ კიდეც ჩავინსკარტებ.
ქაშუბ — მეც ჩავინსკარტებ...
ბასრბ — (მძლავრ აქჟირება) მოიცა... შეხედე... მგონი დედოკა...
ქაშუბ — კლანჭებში რაღაც უქირავს.
ბასრბ — ჩვენსკენ მოდრინავს.

ქაშუბ — რა კარგია, რა კარგია... დედოკო... დედოკო... აქეთ, ჩქარა, ჩქარა...
მაროლია — (ნელ-ნელა ეშვება, კლანჭებში ცერცეტა აყავს გამოწყვედილი) რა ამზავი გაქვთ?
ქაშუბ — დედოკო! ეს ვინ მოგაყვანია?
მაროლია — ბაქიაა.
ბასრბ — რა ლამაზია.
ქაშუბ — რა თვთრია... (ცერცეტას გული შეუწყუხდება)
ბასრბ — მგონი კვდება...
მაროლია — ბაქია... ბაქია... ჩქარა წყალი...
ბასრბ — (ხის ჯამით აწვდის წყალს) ამა...
მაროლია — შეხე ბაქია... (ასმევს) დაიბით, ახლავე მოვალ, ვნახო რამდენი გვაქვს სორცო... (კლდეში გამოლაღებს კარს და შედის შიგ)
ცმრცმბ — სადა ვარ?
ბასრბ — ჩვენთან.
ცმრცმბ — თქვენ ვინა ხართ?
მართევები — ჩვენ მართევები ვართ. არწივის შვილები.
ბასრბ — მე ბასრა ვარ.
ქაშუბ — მე კაშუბ.
ცმრცმბ — არწივის?
ქაშუბ — ზო! ქროლიასი.
ბასრბ — უჰ, რა გემრიელი იქნები...
ცმრცმბ — გემრიელი? რაზედ ამზობ მაგას?
ქაშუბ — უნდა შეტკეამოთ...
ცმრცმბ — უნდა შეტკეამოთ?
ბასრბ — ზო!
ცმრცმბ — ვაიმე... არ შეტკეამოთ რა, დედა გამლახავს...
ქაშუბ — არა, უნდა შეტკეამოთ. მაშ, დედოკომ რისთვის მოგაყვანა?
ცმრცმბ — გამოშვით რა, წავალ.
ბასრბ — არა, ვერ გაგიშვებთ... რაკი ჩვენთან მოხვედრე შენი წახველა ძნელია. (კლდის ძირში, ქვევით გამოჩნდება ირმა და ნაცარა. ისინი შეამჩნიენ ბოცორას. ირმა უჩურჩულებს)
ირმა — ა! არის.

* გაგრძელება. იხ. ჟურნ. „ბიონერის“ 1949 წ. № 10, № 11

ნანცარა — (უნდა დაიყვიროს) ბო... ცო... (იბრა
ტუნზე ხელს დააფარებს)
ირმა — ჩუმაღ... მოუფრთხილებოთ საქმეს გააფუ-
ქებ, აქ სერხია საჭირო...
ქაუშუბ — ეს ბაქია ჩემია.
ბანსრა — არა, ჩემია...
ქაუშუბ — უკაცრავად... ეს დედოკომ მე მომიყუ-
ნა.

ბანსრა — არა, მე...
ცმრცმბბ — (ტრის) ვაიმე, დედიკო... სადა ხარ...
ოლოდ აქედან წაივდე და შემდეგ სულ შენ დაგაფუ-
რებ. გამიშვით რა, მართებო... (გამოდის არწივი).
ქროლინი — რა გაწივლებდათ?
ქაუშუბ — არ მინდა ნახევარი, მე მთლიანად მინდა...
ბანსრა — არა, მე მომიყვანა.
ქროლინი — ნახევარი შენ და ნახევარი შენ...
ქაუშუბ — არ მინდა ნახევარი, მე მთლიანად მინდა...
ბანსრა — მეც სულმთლიანად მინდა.
ქროლინი — კარგი, ნუ ჩხუბობთ... ახლავე ბაქ-

ფრინდები და მეორესაც მოგყვანთ. ეს ბაქია კი ჩვენს
მოსვლამდე აქ იყოს. (ამწყვდევს გამოქვამულში და
ჰკეტავს კარებს) მე მალე დავბრუნდები. თუ შემავ-
ვიანდებს, არ იფაროთ. ის ბაქიები ჰკვიანები არიან...
დედოს გარეშე არსად დადან. შეიძლება ცარიელიც
დავბრუნდე. მაგრამ მოვიკეთ... ბრქვალები გამოცვლა,
უნდა გავილსო... მომეხმარეთ... (მართებდა ჩარხს
ატრიალებენ, ქროლინი ბრქვალებს იღესსავს და მღე-
რის)

ფრინველთ მეფეს მეძახიან,
დავტრიალებ ცაში,
როცა ქვევით მსხვერპლს შევამჩნიე,
მისხარია მაშინ.
ბატკანს, კურდღილს, ქათამს, წიწილს
შინის წარს ვცემ აუღალს,
კლანჭს გაუფერი, ავფრინდები
მალა ნელა-ნელა.
არწივი ვარ, ფრინველთ მეფე,
სხვებს სიმშვილეს ვართმევ,
ახე ცესოვრობ და ასე ვსრდი
ჩემს საუფარელ მართვებს.

მოჩნა. ბრქვალები საკმაოდ აღესილია. კარგად დაი-
მასხორციერ, რაც გათხარით... მიფთრინავ. (გაფრინდე-
ბა)

ნანცარა — გაფრინდა...
ირმა — სსს... ნუშაღ...
ბანსრა — რა კარგია, როცა კარგია, მეორე ბაქიასაც
მოიყვანს.

ქაუშუბ — რომ მოიყვანს, — ის შენი იყოს, მე კი
ამას შევქამ. (მიღის გამოქვამულსიკენ)
ბანსრა — ბჭო... დაგაფუქდა დედაჩემ რა თქვა?
ქაუშუბ — მინც ეგრ ვაღებ, დაქტრიალა.
ბანსრა — აქ მოდო.
ქაუშუბ — რა ექნა, რომ მშოი...
ბანსრა — ცოტაც მოითმინე, დედა მალე მოფრინ-
დება. მეორე ბაქიასაც მოიყვანს. ერთი შენ და ერთი
მე.

ქაუშუბ — რა კარგი იქნება.
ნანცარა — ავიდეთ ირმა, რაღას ვუცდიოთ.
ირმა — მოიცა... მე დამატად...
ბანსრა — მოდი დავიძინოთ და დრო უფრო მალე
გავივლით.
ქაუშუბ — მშვიტმა როგორ დავიძინო...
ბანსრა — მოდი მეთქი... აი ასე... აბა, რომელი
უფრო მალე დავიძინებთ.
ქაუშუბ — დავითავლობთ...

ბანსრა — კარგი.
ქაუშუბ — ერთი... ორი... სამი... ოთხი...

შვილი...
ბანსრა — (უწუროებს) ექვსი...
ქაუშუბ — ექვსი, რვა...
ბანსრა — შვიდი...
ქაუშუბ — შვიდი ზომ ვთქვი... აღარ მინდა დათ-
ვლა (ამოქნარებს, პაუზა, ჩაქვინებათ)
ცმრცმბბ — (გამოქვამულთან აკაკუნებს) გამი-
დეთ რა კარგები... ვაიმე... ჩემო დედიკო, სადა ხარ...
ნანცარა (ჩემად, თავისთვის) მოგაყვდეს დედა...
გესმის ირმა, ბოცორა ტრის.
ირმა — მომეცეო... (აღიან კლდეზე)
ნანცარა — (ვებს დღეცვება, ჩამოვარდება) ვაი-
მე... ფეხი...
ირმა — ჩამაღ... შემაჩვევ 'ზურგზე... ასე...
(აღიან მალა) სძინავთ...
ნანცარა — (მიღის გამოქვამულთან) შვილო, ბო-
ცორა.

ცმრცმბბ — დედა... შენა ხარ დედიკო? მიშვე-
ლე დედა... წამოყვანე...
ნანცარა — ჩუმაღ ივაგი და მალე გაგანთავსებუ-
ლებოთ.
ირმა — როგორ მავრა ჩაუქვბია... ვერ გვა-
ლებოთ.

ნანცარა — რა ექნათ ირმა. იმ წუთელმა, ის ორი
შვილიც არ მომტაცოს.
ირმა — ნუ გეშინია... ისინი შენ იქნებიან და-
მალე. აი რა ჩემო ნაცრა: ეგ ფოთალი მო-
მეცო... (ამღებს ფოთოლს) ბარათი დაუტოვოთ.
ნანცარა — რა ბარათი?

ირმა — ახლავ გაივებ. (მარათს წერს ფოთოლ-
ზე ჯოხით. დადებს, სადაც მართებებს სძინავთ. მი-
ღის გამოქვამულთან) ბოცორა... ბოცორა...
ცმრცმბბ — რა იყო, ირემო, დედაჩემი სად
არის?

ირმა — აქ არის. არ შეგეშინდეს. ჩვენ მალე
დავბრუნდებით.
ცმრცმბბ — მიღისბარო? დედა... დედიკო... შენი
კბრძი, წამოყვანე! აქ ნუ დამტოვებოთ.

ნანცარა — ნუ გეშინია, შვილო. (ირემს) კი, მაგ-
რაჩ, რას აპირებ, ჩემო ირმა, მითხარა...
ირმა — ნუ ჩქარობ, შემდეგ გაივებ... მომკიდე
თათი მართებს და ფრთხილად ჩავიდეთ. ერთს მე
ავივან... (ავივანენ მართებებს)
ბანსრა — დედიკო, შენა ხარ?

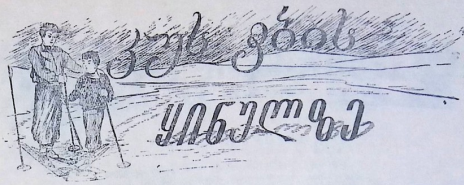

კაშუბი — ვინა ხარო? (იღვიძებს) ვაჟე... დედა...
 მივედით... მოგვიტაცეს.
 ირმა — ნუ უფროთ. ნუ გეშინიათ, ჩვენ არაფერს
 დაგიშავებთ ჩუმად იჯავით. წავიდეთ.
 ბასრა — სად?
 ირმა — შემდეგ გაიგებთ...
 ბასრა — ვაჟე... გავიშველეთ...
 ნატარა — გვითხარით, სად არის გამოქვაბულის
 გასაღები?
 ბასრა — არ ვიცი.
 ნატარა — არც შენ იცი?
 კაშუბი — არა...
 ირმა — იცი...
 კაშუბი — რომ მცოდნოდა, იმ ბაქიას ხომ შეე-
 კადი. გაიშვენი...
 ირმა — ნაცრა, წავიდეთ, თორემ სადაცაა ქრო-
 ლია მოფრინდება.
 ნატარა — წავიდეთ, მაგრამ ჩემი ბოცორა აქ
 დავტოვო? ეს რაღა გამოვიდის: ქროლიამ შეილი მომ-
 ტავა და ჩვენ მის შეილებს მოტაცებთ...
 ირმა — ნუ ჩქარობ. მოთმინე... უკვლავად
 გაიგებ. წავიდეთ. (ვალან, მართებუი უძალიანდებიან)
 ცმრცმბბ — (ტირის) დედა... დედეკო. სადა ხარ...
 რატომ არ წამყვანე... უშენოდ აღარსად წავალ, დე
 და...
 ქროლია — (მოფრინდება) ბევრი უტრიალი,
 მაგრამ ვერაფერი მოვახერხე. გარეთ არ გამოდიან.
 გძინავთ, შეილებო?... ეს რა ამბავია!.. სად წავიდ-
 ნეშ? (ეძებს) არ არიან... ვაჟე, შეილებო... გამოქვა-
 ბული დაეკრებოდა. შენ ეს, ბაქია... მანდ ხარ თუ
 არა?
 ცმრცმბბ — აქა ვარ, აქა...
 ქროლია — საკვირველია! ბაქია აქ არის, შეი-
 ლები კი არსად ჩანან, ბაქია, ერთი ეს მითხარი: აქ
 მონადირე ხომ არ მოსულა?
 ცმრცმბბ — არა...
 ქროლია — მაშ ჩემი ბახრა და კაშუბა რა იქნენ,
 ვინ წაიყვანა?
 ცმრცმბბ — დედეკომ!
 ქროლია — რა?
 ცმრცმბბ — დედეკომ და ირემმა...
 ქროლია — ირემმა? (მიღის ბუღეტთან, დახე-
 დავს ფოთოლს, აიღებს და კითხულობს) „არწივო!
 შენ მომტაცე ჩემი საყვარელი შეილი ბოცორა, სამა-
 გიროდ მე შენი ორი შვალი წაიყვანე. შენც გამოს-
 ცადე როგორია შეილის მოტაცება და დედის გამაჟ-
 რება. თუ ჩემს შეილს დამიბრუნებ. — შენს ორ
 შეილს უფინელად ჩაგაბარებ. თუ მოშობელი ხარ და
 შენი მართებუი სიცოცხლე ვინდა, ასე უნდა მოიქ-
 ცე. ხვალ, გარდუარებ ჩემს ბაღში დაგელოდები. თუ
 არ მოხვალ, ჩემს ბაქიას შევდარა ჩავთვლი და შენი
 შეილებიც ასევე იაღუთ. ნატარა“ (ფოთოლს გა-
 დააგულეს) ბმ! ერთი უსურეთ! როგორ გაბედა იმ
 არამწავამ, რომ მტაცებელი მიწოდებს. ის ჭურდი
 ისა...
 ცმრცმბბ — დედაჩემი ჭურდი არ არის... იგი
 პატროსნად ცხვარობს.
 ქროლია — ხმა ჩაიკმინდე... ვაჟე, შეილებო...
 ეს რა დამართია! მაგრამ ამას ნაცრა ვერ მოახერ-

ხებდა, ეს სულ იმ ირემის ნახელავია... ბმ! თვითონ
 ოჯახს სადაც გადამალა და ნაცრას ეხმარება. შენ-
 თვისაც მოვიტლი ირემო... თვალებიდან ცრემლს გა-
 დენ... მაშინ ვნახოთ, როგორც დანებარები.“
 ცმრცმბბ — ვაჟე... არწივო...
 ქროლია — მე შენ ახლავე შეგვამ. (კარს უღებს)
 გამოთრებ...
 ცმრცმბბ — ვაჟე... არწივო... შენი ქირიმი, არ
 შეგვამო რა! (მიიბარება)
 ქროლია — (დაიძვინეს) ტყუილად ცდილობ გა-
 პარვას... ჩემს ცეცხლიან თვალებს ვერსად წაუხვალ.
 ცმრცმბბ — არწივო! შენი შეილები ხომ გიჟ-
 ვარს ა? ხომ გიყვარს? თქვი...
 ქროლია — მიყვარს... მერე რა ჩემი ბრაღია...
 რას დაკუნტრუშებდი მინდორში და მახარავდი.
 ცმრცმბბ — გაბარებდი?
 ქროლია — დახ... მღერწიანებდი. თავი ძალად
 მომატაცებინე. დედაშენმა ეს როგორ გაიბედა. ან
 როგორ ამოვიდა.
 ცმრცმბბ — ირემმა ამოიყვანა.
 ქროლია — იმ ირემსაც ვაღაფუხედი სამაგიეროს.
 ახლა რა ვქნა, როგორ მოვიქცე.
 ცმრცმბბ — ვაჟე... და მართებუი მოვიყვანოთ.
 ქროლია — სცრულობ. თავისუფლებას რომ იგ-
 რძნობ, შემდეგ მე აღარც კი მოგავიწყდები. მომატ-
 ურებ. არა... თქვენი ნდობა არ შეიძლება.
 ცმრცმბბ — მაშ რას იზამ?
 ქროლია — რას ვინაში? ვერ თვალებს ამოვ-
 კორებ...
 ცმრცმბბ — მერე მე რაღა უნდა დავინახო?
 ქროლია — მერე ტურებს მოვქამ...
 ცმრცმბბ — ვაჟე... მერე დედეკოს როგორ-ღა
 ვაკოვო?... ძალიან ნუ მაშინდა, თორემ გული გაშინ-
 კდება.
 ქროლია — მერე თათებს დაგამტყრევ. ულკა-
 შებს დაგაცლი... (მიიწევს)
 ცმრცმბბ — ვაჟე, დედეკო...
 ქროლია — შენს დედეკოს ვეღარ ნახავ... ჯერ
 შენ შეგვამ და შემდეგ შენს დედეკოს. (დაეტაკება
 და წააქცევს)

ფ ბ რ დ ბ
(დასასრული იმეხება)

ძალიან შეეხევეწი ჩემს უფროს ძმას, ძალიან და, ბოლოს, მეც მომიტანა ერთი წყვილი თხილამური. მალე ვისწავლე მათი ხმარება და ჩემს სიხარულს სასაზღვარი არ ჰქონდა, როცა გზოში თხილამურებით დავსრიალებდი. ეს მარშან ზამთარში მოხდა.

ერთ კვირა დილით ჩემმა ძმამ კუს ტბისაკენ წამიყვანა. სადაც იგი ხშირად დადიოდა. ტრამვიდან რომ გადმოვედი, ვაკის ახალსა და უზარმაზარ პარკს ზემო მხრიდან შემოვუვარეთ. თხილამურებზე დავდექით და აღმართებს შევუყუევით. სულ მალა-მალა მივიწვიეთ, სიხარულით გადმოვცქეროდი თბილისს. უცბათ აღმართი გათავდა და ერთ ვეებერთელა, ქვაბივით ჩაყარდნით ადგილს გადავადექით. დაბლა ხელისგულივით გადაშლილი, თოვლით დაფარული მინდორი მოსჩანდა. ჩემი ძმა იქეთ დაეშვა, მეც მივყევი, მაგრამ გზაში რამდენჯერმე ყირაშალა გადავოტრიალდი და ვიდრე გავიკავებდი, ჩემი ძმა მინდორის მეორე ბოლოში გასულიყო. მე მისკენ გავეშურე, იმანაც ჩემსკენ გამოსწია. როცა მინდორში ერთმანეთს შევხვდით, შევჩერდით, ჩემმა ძმამ იღუმლად გაი-

ღიმა, მხარზე ხელი დამკრა და მოულოდნელად მითხრა:

— აჰ, ჩვენ ფეხქვეშ, კუს ტბა არის, ავთანდილ.

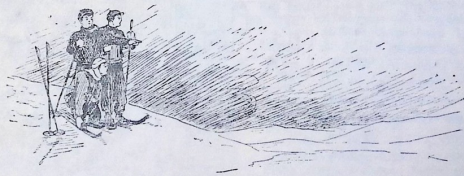
მე უნობლად შევხედე ჩემს ძმას, მაშინ მან თოვლი გადაქექა და ლონიერად დაჰკრა ჯოხი ყინულს. მე შინისა და გაოცებისაგან ხმა ველარ ამოვიღე, მაგრამ სულ მალე დავრწმუნდი, რომ სამიში არაფერი იყო. ტბას ისეთი სქელი ყინული გადაჰკროდა, რომ ზედ ჩვენს ღდომას არც კი იმჩნევდა.

შინ რომ დავბრუნდით, ამხანაგებს ყველაფერი ვუამბე. არ დამიჯერეს, მაგრამ, როცა მათაც შეიძინეს თხილამურები და მე და ჩემ ძმასთან ერთად წამოვიდნენ კუს ტბაზე, თავისი თვალით იხილეს გაყინული ტბა.

ამის შემდეგ, თითქმის ყოველ კვირას დავდიოდით კუს ტბაზე.

წელსაც მოუთმენლად ველოთ, როთის მოვა იმდენი თოვლი, რომ მე და ჩემმა ამხანაგებმა კვლავ სასრიალოდ ვიართო კუს ტბაზე.

ზაპარია შერაზალიძე
ნახ. ი. სუხიშვილისა

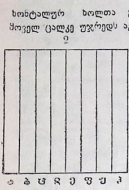
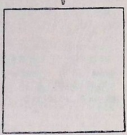
ქადრაკის დაფა

ქადრაკის დაფა

ქადრაკის თამაში გამოსახავს ორი მოწინააღმდეგე მხარის გონებრივ ბრძოლას, ისეთ ბრძოლას, რომელიც თუმცა გარკვეულ წესებს ემორჩილება, მაგრამ არ იცის არავითარი დანდობა და შეზღუდვა.

ჯერ გავეცნოთ ქადრაკის თამაშის წესებს.

აი ქადრაკის დაფა. იგი ასპარეზს. მის აქვს კვადრატის ეს კვადრატი იყოფა რვა ვერტიკალურ ხოლად (იხ. ნახ. 2). აღენიშნოთ ეს ვერტიკალური ხოლები შემდეგი ქართული ასოებით: ა, ბ, ც, დ, ე, ვ, უ, ზ.

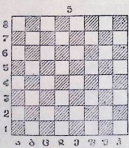
გადაკვეთისაგან, და ამიტომ თვისი „გვარი“ და „საბელი“: გვარად მივიღოთ ვერტიკალები, სახელად კი ჰორიზონტალები. იწერება ჯერ „გვარი“ და შემდეგ „სახელი“, ესე იგი უნდა დაეწერათ ა 2 და არა 2 ა ან ა 5 და არა 5 ა. ყოველი უჯრედის დასახელება ნაჩვენებია შემდეგ ნასატზე

კვადრატი რვა ჰორიზონტალურ ხოლად დაეყოთ და აღენიშნოთ ისინი ციფრებით ქვემოდან ხევათ: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. (იხ. ნახ. 3). თითოეულ ვერტიკალურ ხოლს ვუწოდოთ შემოკლებით სახელი: ვერტიკალი; მაშასადამე ჩვენ გვაქვს დაფაზე ა-ვერტიკალი, ბ-ვერტიკალი, ც-ვერტიკალი და ასე ბოლომდე მ-ვერტიკალი. ჰორიზონტალურ ხოლებს შემოკლებით ჰორიზონტალი ვუწოდოთ. მაშასადამე ჩვენ დაფაზე გვაქვს პირველი მეთორი და ასე ბოლომდე რვა ჰორიზონტალი. ეს ვერტიკალური და ჰორიზონტალური ხოლები ქადრაკის დაფას ყოფს სამოცდაოთხ თანაბარ კვადრატად. ამ კვადრატებს უჯრედები ვუწოდოთ. ყოველი უჯრედი შემდგარია

8									
7									
6									
5									
4									
3									
2									
1									

8	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა
7	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა
6	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა
5	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა
4	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა
3	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა
2	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა
1	ა	ბ	ც	დ	ე	ვ	უ	ზ	ა

უჯრედების ურთიერთობაგან განსასხვავებლად ისინი რიგრიგობით შედგებილია მუში და ღია ფერით მუში ფერის უჯრედებს უწოდებენ შავ უჯრედებს, ღიას კი — თეთრს. ქადრაკის დაფის საბოლოო სახე ნაჩვენებია შემდეგ სურათზე. ჩვენს მიერ გამოსახულ დაფას შემდეგში ვუწოდოთ ღიაგრაამა.

საჩილ ებრაელი

სამტკოთა კავშირის საორტის რსტატო

(გაგრძელება იქნება)

რა კვითხით

„ც ე რ ო ლ მ ნ ა“

ახალი წლის წინადღით, 1941 წელს, ურალში მიტინგები გაიმართა. მიტინგი მოეწყო ყველგან, სადაც კი ფრონტისათვის შრომა იყო გაჩაღებული: შახტებში, რკინიგზებზე, კოლმეურნეობებში. მიტინგებზე თავი მოიყარა ყველამ. აქ იყო ის, ვინც იღებდა მადანს, ვინც აღნობდა ლითონს, ვწუოდა მეტყიერულ მუშაობას, ამზადებდა ხე-ტყეს, მოჰყავდა პური, ვინც აკეთებდა ყოველივე იმას, რაც საჭიროა ტანკების, თვითმფრინავების, სამხედრო ხომალდების, ქვემეხებისა და „ქატუშებისათვის“.

„ენ“ სამხედრო ქარხნის სამქროებშიც გაიმართა მიტინგი. პირველი სამქროს მიტინგის მონაწილენი მოზარდები იყვნენ, და

ყველაზე უმცროსი მათ შორის კონსტანტინე მალიშვილი იყო.

დაუფიწყარია ამ მიტინგზე მოხუცი ოსტატის გერასიმ ივანოვიჩის სიტყვა. მან ნათლად ილაპარაკა და მოკლედ მოსკრა: „უა-მისტებისაგან იმდენი მწუხარებაა მოყენებული, რომ მეტის ატანა აღარ შეიძლება“. დასასრულ მან ასე მიმართა თავის შეგირდებს: „თქვენ—როგორც გენებოთ, პატარები აღარ ხართ, მე კი ხელს ვაწერ წერილს და სიტყვას ვაძლევ ამხანაგ სტალინს ვიმუშაო ისე, როგორც ამ ძვირფას წერილში სწერია, ვაძლევ სიტყვას ამხანაგ სტალინს—იგი დღეიქრდა და წყნარად დაუშაბა: — იოსებ ბენაროინის-ქეს!“

ეს იყო მილიონების ფიცი ომის მრისხანე დღეებში დიდი ბელადისადმი, სამშობლოსადმი. თითქოს ყოველი ფრონტიდან გასაძახოდნენ ურალს: „მოგვეცი მეტი იარაღი!“ — და ურალის მთებიდან მოისმოდა დინჯი პასუხი:

„ფიცს ვაძლევ დიდ სტალინს — იარაღს მოგვემთ იმდენს, რამდენიც არის საჭირო!“ მილიონთა გულიდან წარმოშობილ ამ დიდ ხმაში ერია პატარა, სუსტი ხმაიც, რომელიც კონსტანტინე მალიშვილს და მის მეგობრებს ეკუთვნოდათ.

ამ პატარებმა, ამ ცეროდენა ბიჭუნებმა და გოგონებმა ნათლად შეიგნეს ომის იმ სასტრატეგ დღეებში, თუ რა ძვირფასი იყო მათი წვლილი სამშობლოსათვის, ქვეყნისათვის.

კოსტია და მისი მეგობრები უკვე დარწმუნდნენ ქარხანაში მომუშავე უფროსი ამხანაგების მეოხებით, რომ ყველაზე ძვირფასი ოქრო მათი ხელებაა. ამ ხელებმა უნდა მისცეს ფრონტს იმდენი იარაღი, რამდენიც საჭიროა. ამიტომ ეუფლებოდნენ ეს ცეროდენა ყმაწვილები ენთუზიაზმით სიარტის პროფესიის ურალის ერთ დიდ ქარხანაში. ამ პატარებმა შესცვალეს დაზგებთან ომის ფრონტებზე წასული მამები და უფროსი ძმები. მთელი საბჭოთა ხალხი ერთსულოვნად აღსდგა დაუნდობელი მტრის წინააღმდეგ. საბჭოთა მეომრები პირისპირ ებრძოდნენ მომხლურ მტრს და ყველა დანარჩენი კი

ზურგში მამაცურად მუშაობდა. ზურგის მშრომელთა შორის საუკეთესონი იყვნენ ახალგაზრდული ბრიგადები, რომლებშიაც ერთსულოვნად მუშაობდნენ ნორჩი ხარატიები, საბჭოთა სამშობლოს ნორჩი პატრიოტები.

სტალინური პრემიის ლაურეატის, ცნობილი რუსი საბავშვო მწერლის ი. ლიქსტანოვის მოთხრობა „ცეროდენა“, რომელიც ახლახან გამოვიდა ქართულად, სწორედ გვინახავს იმ დიდ მამაცურ შრომას, რომელსაც ეწეოდა მთელი ურალი ომის მრისხანე წლებში. დაუვიწყარია მოთხრობაში დახატული გმირი მოზარდების სახეები, რომელთა შრომით კეთილშობილ მაგალითებს აღტაცებაში მოჰყავს მკითხველი. მთელი გულით გასურს გაიგოს, სად ცხოვრობენ, რას აკეთებენ ესლა მოთხრობის გმირები, თუნდაც ყველას საყვარელი — კასტია მალიშვივი, კატია გალკინა, ვალკა გლუხინი, ლენჩიკა ტუფიკი,

სევა ბულკინი, მიშა პოლიანუკი და სხვანაირი მწველი დიდი საბჭოთა სამშობლოს ყოველკუთხიდან მოვიდნენ ისინი იმ მრისხანე განსაცდელი ვაშს ურალში.

ურალი მათთვის შეიქმნა სკოლა. ისინი დედაქაცდნენ, როგორც სახელოვანი ოსტატები, მშრომელთა ახალი, სახელოვანი ცვალებათ სწორედ ომის წლებში მიიღეს ნამდვილი ბოლშევიკური წრთობა.

ეს ყოველივე შესანიშნავად არის გადმოცემული ი. ლიქსტანოვის მოთხრობაში.

„ცეროდენა“ ყველა პიონერ-მოსწავლემ უნდა წაიკითხოს. მასში ნათლად არის დახატული მოზარდების მეგობრობა შრომაში, თაყვანება, მგზნებარე პატრიოტიზმი, მამაცობა.

ი. ლიქსტანოვის მოთხრობა „ცეროდენა“ ქართულად თარგმნა შალვა გვინჩიძემ. მანვე წიგნს დაურთო ქართულ-რუსული ტექნიკური ლექსიკონი.

ლავრო შაგათაძე

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ბ. ღორჩიძე — ლენინი (ლექსი)	2
ლენინი ცოცხლობს ჩვენს გულში (წერილი)	1
ვ. შურული — სახალწლო ნაივის ხესთან (ლექსი)	3
ნ. აბაშიძე — მეგობრისათვის (მოთხრობა)	4
მ. ქარელიშვილი — ეგნატე ნინოშვილი (წერილი)	7
რ. პედიძე — თანდობა (პოემა)	11
ი. აგლაძე — ჩვენი ნორჩი ტექნიკოსები (წერილი)	15
ბ. კუტუბიძე — თეზაგულა (მოთხრობა)	18
ვიფვი, ირემი და მელა (ჩინური ხალხური ზღაპარი, თარგმანი ვ. თორდუასი)	22
ბ. ბეთანელი — წუთოწადი და კალენდარი (წერილი)	23
როგორ უნდა მოვამზადოთ გაკეთილები	24
ი. მდივანი — ევკალიპტი (წერილი)	25

კ. გოგაშვილი — ცერცეტა (მეხსი გვარქველბა)	26
ზ. შერაზადიშვილი — კუს ტბის ყინულზე (ესკიზი)	29
ა. ეზრაიძე — ქადრაკს დაბა	30
დ. შამათავა — „ცეროდენა“ (ბიბლიოგრაფია)	31
გ. კაჭიბიძე — თბილამურებით (ლექსი)	
გარეკანის	2-ე
განართობი	3-ე
გარეკანის პირველი გვერდზე ნახატი „ნორჩი მეტეოროლოგები“ შესრულებულია მხატვარ გ. ვაშის მიერ.	
გარეკანის მეოთხე გვერდის მხატვრობა შესრულებულია მხატვარ გ. ფოცნიშვილის მიერ.	

პასუხისმგებელი რედაქტორი **გ. კაჭხიძე**

პასუხისმგებელი მდივანი **გ. თორდუა**

სარედაქციო კოლეგია: **გ. აგლაძე, დ. გვარტიშვილი, ვ. ვარდიაშვილი, გ. თავაშიშვილი, შარიფიანი, მ. შირიანაშვილი, ი. ნემსაძე, ზ. შენგელია.**

რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტელ. 3-81-85

შე 00876 ტირაჟი 7000 გამოცემლობის შეკვ. № 18 სტამბის შეკვ. № 33
 დ. პ. ბერეას სახელობის პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტი“, ლენინის ქ. № 14.
 ყურნალის გარეკანი დაბეჭდილია „ზარია ვოსტოკას“ ოფსეტ-მანქანაზე.

კ რ ო ს ვ ო რ დ ი

ვერტიკალურად

1. ძღვეა, ანუ?
2. ყურის გასასინჯი საეჭიმო ხელსაწყო,
3. მიბაძეა, ანუ?
4. შორისდებული,
5. ყვავილი,
7. ქართული კინოფილმი,
9. მოსკოვის გული,
13. ზღვის სიღრმის საზომი გემიდან,
14. ფრანგი ნატურალისტი მწერალი,
16. მსხვილი სამრეწველო ოლქი დასავლეთ გერმანიაში,
17. კომპოზიტორ ჯ. ვერდის საუკეთესო ოპერა,
18. მეტყველების ორგანო.

ჰორიზონტალურად

2. მდინარე სსრკ-ში,
4. ხილი,
6. მდინარე ესპანეთსა და პორტუგალიაში,
8. ცხოველი შუა აზიაში,
10. ძველი ბერძენი ფილოსოფოსი,
11. ნოტა ოქტავიდან,
12. ნაცვალსახელი,
13. ძველი კოლხი,
15. ნაწყვეტი ოპერიდან,
19. გმირი ქალაქი.

შეადგინა მართლმს. კასრაძემ

პასუხები

1949 წლის თურ. „პიონერის“ № 19-ში მოთავსებულ

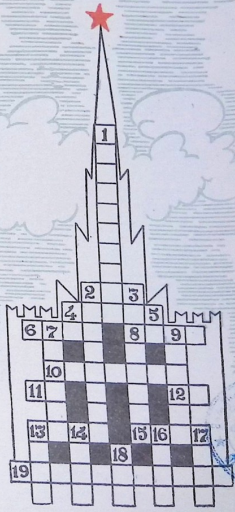
კ რ ო ს ვ ო რ დ ე

ჰორიზონტალურად

1. ბონდო კემელევა „განთიადისას“,
2. ილო მოსაშვილი „სამზობლო“,
3. ალ. პირცხულავა „საქართველო“,
4. ალ. აბაშელი „სიბრძნის ნათელი“,
5. კოლაუ ნადირაძე „სტალინი“,
6. გრ. აბაშიძე „სტალინი“,
7. კ. კალაძე „გორო“ (დეკემბრის ოქტაბრით),
8. ს. ჩიქოვანი „ქართლის საღამოები“,
9. გ. ლეონიძე „ბერძნულა“,
10. გ. ტაბიძე „სტალინს მარადის დიდება“.

ვერტიკალურად

11. მარიჯან „ჩემი სიამაყე“,
12. ხარიტონ ვარდოშვილი „აქ დაიბადა“,
13. ი. ნონეშვილი „კავანი“,
14. ი. გრიშაშვილი „სოსელი“,
15. გრ. აბაშიძე „ჩვენნი ვაშაძე ქართული“,
16. გიორგი კეკელიძე „აქ ბელა-

- დი დაიბადა“,
17. ი. გრიშაშვილი „ილიდებ ბელაძს“,
18. გრ. ცეცხლაძე „იოვანზე“,
19. გ. ქუჩიშვილი „ბელადისადმი“,
20. ი. გრიშაშვილი „პირველი სადღეობი“,
21. ბონდო კემელევა „იონება“.

დ. ძემაშიძის ავოკანის პასუხი : ხატული შესვამდა 1974 პრინციის მარცვალს.

ფასი 5 მანეთი

1959
საქართველოს
საბავშვო
საგარეო
კავშირების
სამსახური